

Lisää vehreyttä Kallion, Harjun, Sörnäisten ja Vallilan alueille!

Sisältö

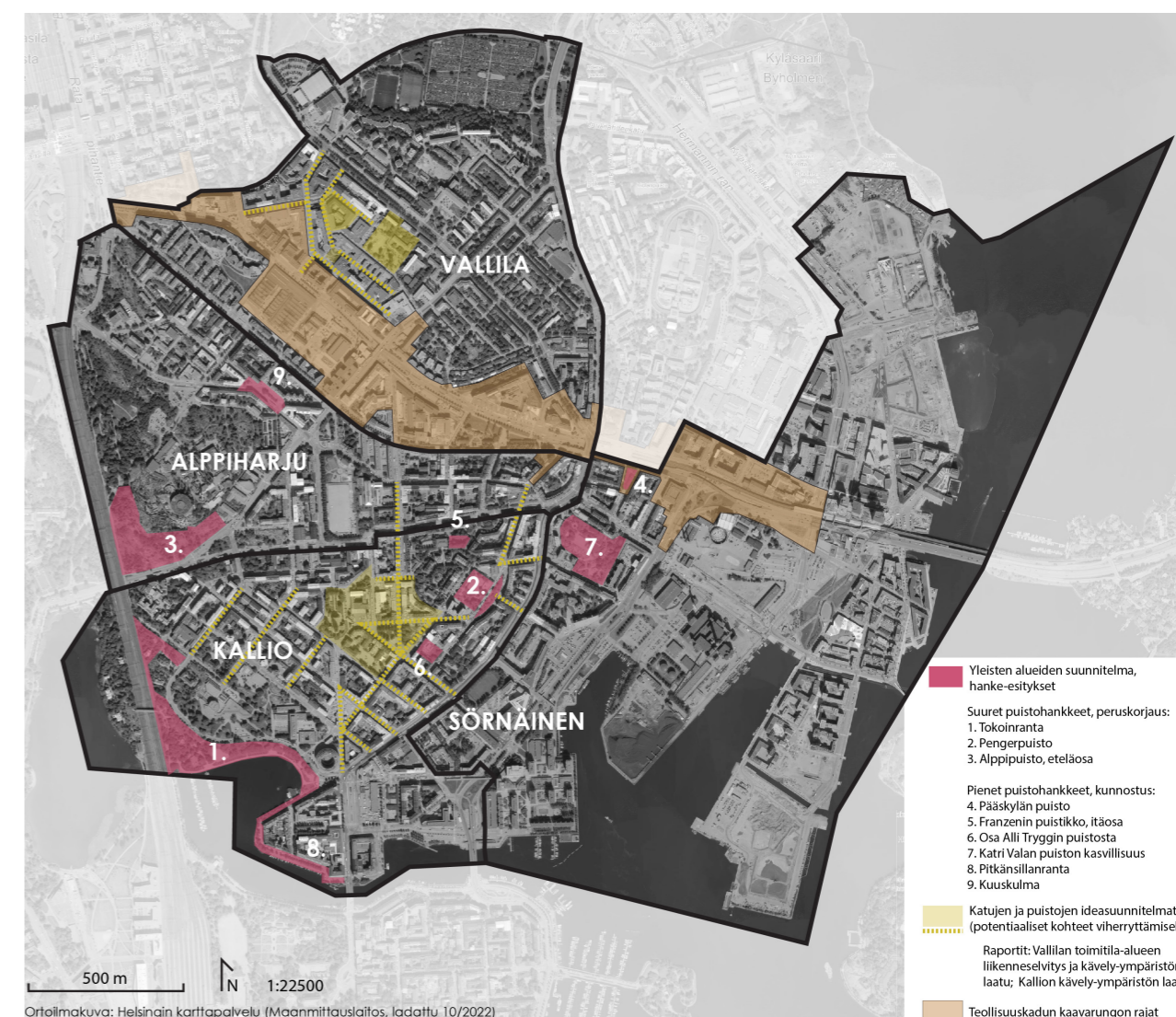
1 Johdanto.....	5
1.1 Projektikuvaus	5
1.2 Asukaskysely	6
2 Nykytilanne.....	8
2.1 Vallila	8
2.2 Alppiharju	9
2.3 Kallio	9
2.4 Sörnäinen	11
3 Viherryttämiskonsepti.....	14
3.1 Vihreät tilojen sarjat	16
3.2 Viherkonseptin kehitystoimenpide-esitys	18
4 Kehityspaletti – konsepti käytäntöön.....	24
4.1 Kallion pooki	26
4.2 Kasvava kaista	28
4.3 Kätketty korttelipuutarha	32
4.4 Monimuotoisuuden moottoritie	35
4.5 Lajivalikoima	38
5 Kestävän kehityksen näkökulmat.....	40
6 Jatkosuositukset kootusti.....	42
Lähteet.....	45

1 Johdanto

1.1 Projektikuvaus

Tässä OmaStadi-hankkeessa esitetään, miten Kallion, Harjun, Sörnäisten ja Vallilan alueilla saataisiin lisättyä vehreyttä katupuiden ja erilaisten istutusten sekä viherementtien avulla. Selvitystyö on kaupunkilaisten ideoima ja 2021 äänestämä OmaStadi-hanke (omastadi.hel.fi).

Suunnitelma pohjautuu asukaskyselyn tuloksiin ja vuoropuheluun Helsingin kaupungin kanssa. Lähtötietona suunnittelussa on hyödynnetty myös erityisesti Kallion, Alppiharjun ja Sörnäisen yleisten alueiden suunnitelmaa, Helsingin viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelmaa, Kallion käve-

Kartta 1 - Lähtötiedot

ly-ympäristön laatu -selvitystä ja Vallilan toimitila-alueen liikenneselvitys ja kävely-ympäristön laatu -selvitystä (kartta 1).

Työssä esitellään ratkaisuita, jotka tukevat Helsingin kaupungin strategian mukaisia kestävä kehityksen ja luonnon monimuotoisuuden tavoitteita ja jotka tuottavat viihtyisyyttä kaupunkiympäristöön. Työ sisältää koko suunnittelualueen kattavan viherryttämiskonseptin sekä neljä tarkempaan tarkasteluun valittua kehityskohdetta, jotka sisältävät toimenpide-ehdotuksia alueen viherryttämiseksi. Toimenpide-ehdotukset toimivat esimerkkeinä eri tavoista lähestyä vihreyden lisäämistä Kallion, Harjun, Sörnäisten ja Vallilan alueilla ja ne voidaan viedä pidemmän ajan kuluessa toteutukseen Helsingin kaupungin toimesta osana tulevaisuudessa käynnistyviä katu- ja puistokunnostushankkeita.

Työn ohjausryhmään osallistuivat Helsingin kaupungilta:

Kaupunkitila- ja maisemasuunnittelu:

Belinda Barbato, projektinjohto
Paula Hurme
Inka Lappalainen
Tiina Saukkonen
Kaisa Solin
Antonina Myllymäki

Liikenne- ja katusuunnittelu

Oskari Kaupinmäki
Taneli Nissinen
Inga Valjakka

Suunnittelutyöryhmään kuuluivat:

Mari Antere, projektipäällikkö
Miisa-Maari Ulmanen, suunnittelija

Inka Andelin, kasvillisuuden erityisasiantuntija
Laura Suni, paikkatietoasiantuntija
Elina Puhjo, paikkatietoasiantuntija
Matias Pikkarainen, liikennesuunnittelija

Suunnittelutyön aikana pidettiin kolme ohjausryhmän kokousta.

1.2 Asukaskysely

Osana suunnittelutyötä, 09/2022, toteutettiin asukaskysely Maptionnaire-palvelussa, jossa kartoitettiin asukkaiden mielipiteitä viherryttämistoimenpiteille. Kyselyn tulokset koottiin erilliseksi raportiksi.

Kyselyyn vastasi 160 henkilöä. Kaikki suunnittelualueelle sijoittuvat kaupunginosa-alueet ovat tuloksissa edustettuna. Merkittävä osa (61 %) vastaajista asuu Vallilan ja Alppiharjun alueilla. Vastaajat ovat työikäisiä (alle 18-vuotiaita vastaajia ei ollut) ja suurin osa heistä naisia (58 %).

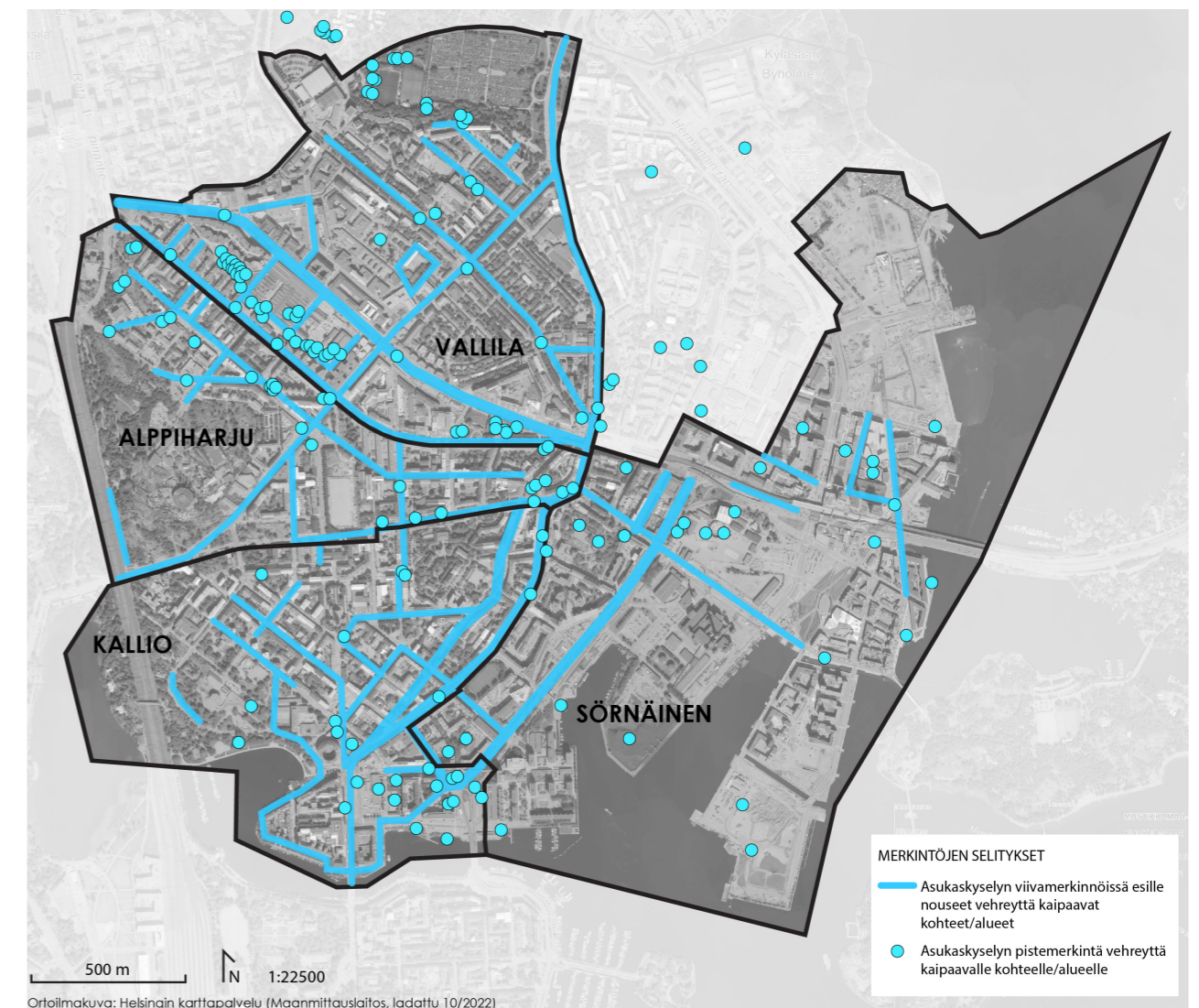
Kyselyn tulosten perusteella kolme tärkeintä vihreyden lisäämisen hyötyä alueen asukkaiden mielestä ovat, että 1) vihreys lisää ympäristön kauneutta, 2) vihreys lisää luonnon monimuotoisuutta (elinympäristöjä eri eliölajeille ja monipuolista kasvillisuutta) ja 3) vihreys suojaa auringolta, viilentää ja antaa näkösuojaa. Viihtyisyyden ja hyvinvoinnin kehittyminen vihreyden myötä nousi myös kyselyn tuloksissa esille merkittävänä hyötynä.

Karttakyselyyn pistemäisiä vastauksia/merkintöjä tuli 226 kpl ja viivamaisia

vastauksia/merkintöjä 164 kpl (kartta 2). Valintoja sai tehdä useita. Vihreyden lisäämistä kysyttiin lehtipuiden, havupuiden, pensaiden, niittyjen, nurmen/nurmikiveyksen, kukkaistutusten ja köynnösten osalta. Vastauksille kysyttiin perusteita seuraavien luokitusten pohjalta: 1) alue on karu ja ankea, 2) alueen vihreys kaipaa täydentämistä, 3) alue on suojatonta, 4) usein liikuttuja alueita/kohteita ja 5) toisinaan tulvivat alueet/kohteet. Asukaskyselyn tuloksissa nämä viherryttämisen toiveet ja perustelut painottuivat erityisesti suunnittelualueen läntisiin osiin. Yksittäisistä kohteista erityisesti Vallilan Konepajan

ympäristö, Hämeentie ja Sturenkatu nousivat esille viherryttämistä vaativina kohteina.

Kyselyyn sisältyi myös mahdollisuus vastata kysymyksiin avoimilla kirjallisilla vastauksilla. Näihin vastauksiin lukeutuu muutamia suunnittelualueen ulkopuolelle sijoittuvia merkintöjä, jotka on myös esitetty kyselytulosten raportissa.

Ortoilmakuva: Helsingin karttapalvelu (Maanmittauslaitos, ladattu 10/2022)

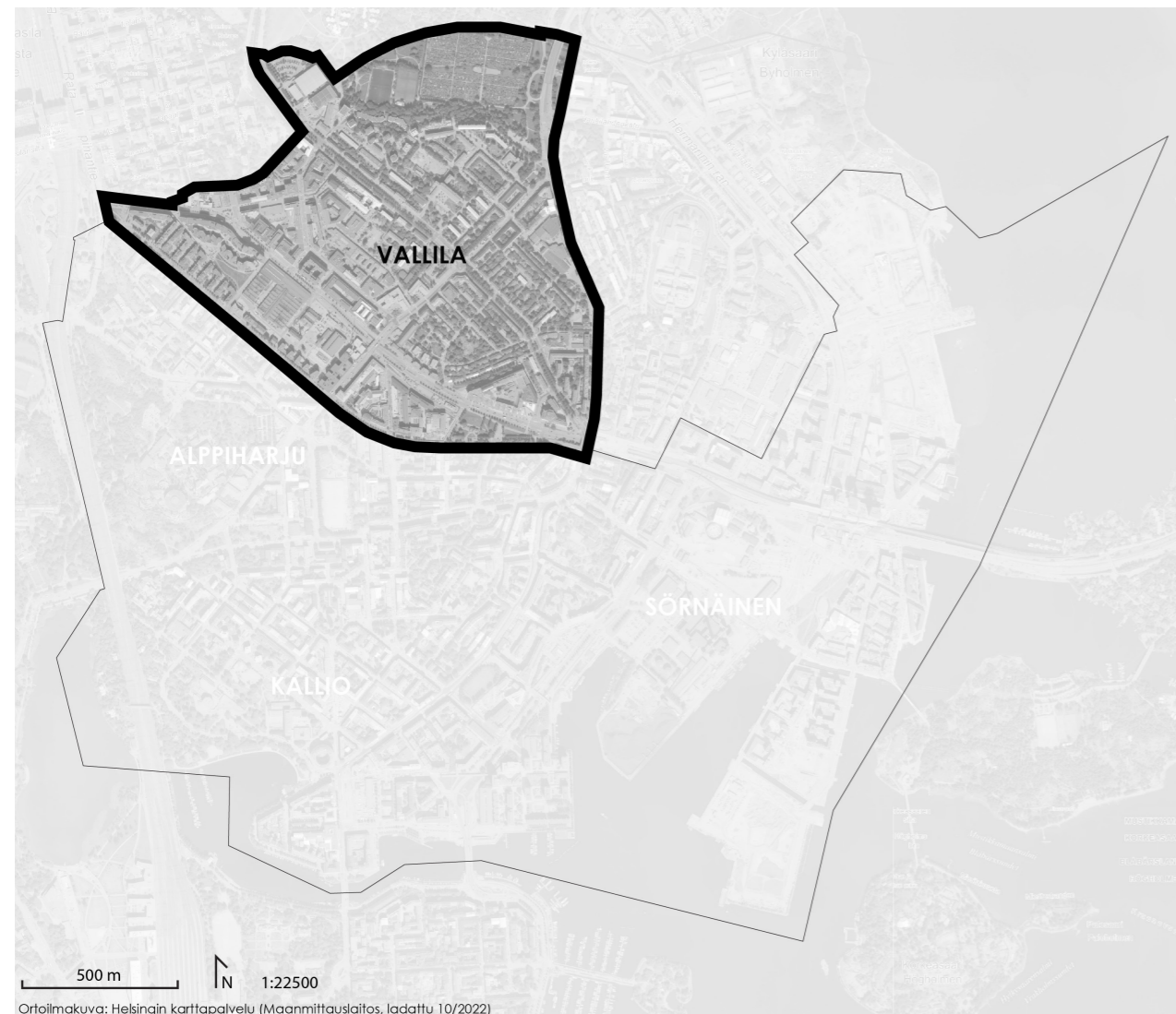
Kartta 2 - Asukaskyselyn tulokset

2 Nykytilanne

2.1 Vallila

Helsingin Vallilan kaupunginosa on tunnettu teollisuuden ja kulttuurin keskuksena. Vallilan alueella on runsaasti vanhoja tehdasteollisuuden rakennuksia. Nämä rakennukset antavat alueelle oman erityisen ilmeensä, ja ne ovat tärkeä osa sen historiaa ja identiteettiä.

Vallilassa sijaitsee sekä vehreämpiä että vähemmän vehreitä alueita. Alueen vehreimpiin paikkoihin lukeutuu Puu-Vallila, joka on pientalovalttaista asutusalueita. Vallilan teollisuusalueen ympäristö on puolestaan jokseenkin paljasta katu ympäristöä, jonne asukaskyselyn tuloksissa on toivottu erityisesti enemmän kaupunkivihreää.

Ortoilmakuva: Helsingin karttapalvelu (Maanmittauslaitos, ladattu 10/2022)

Kartta 3 - Vallilan kaupunginosa-alue

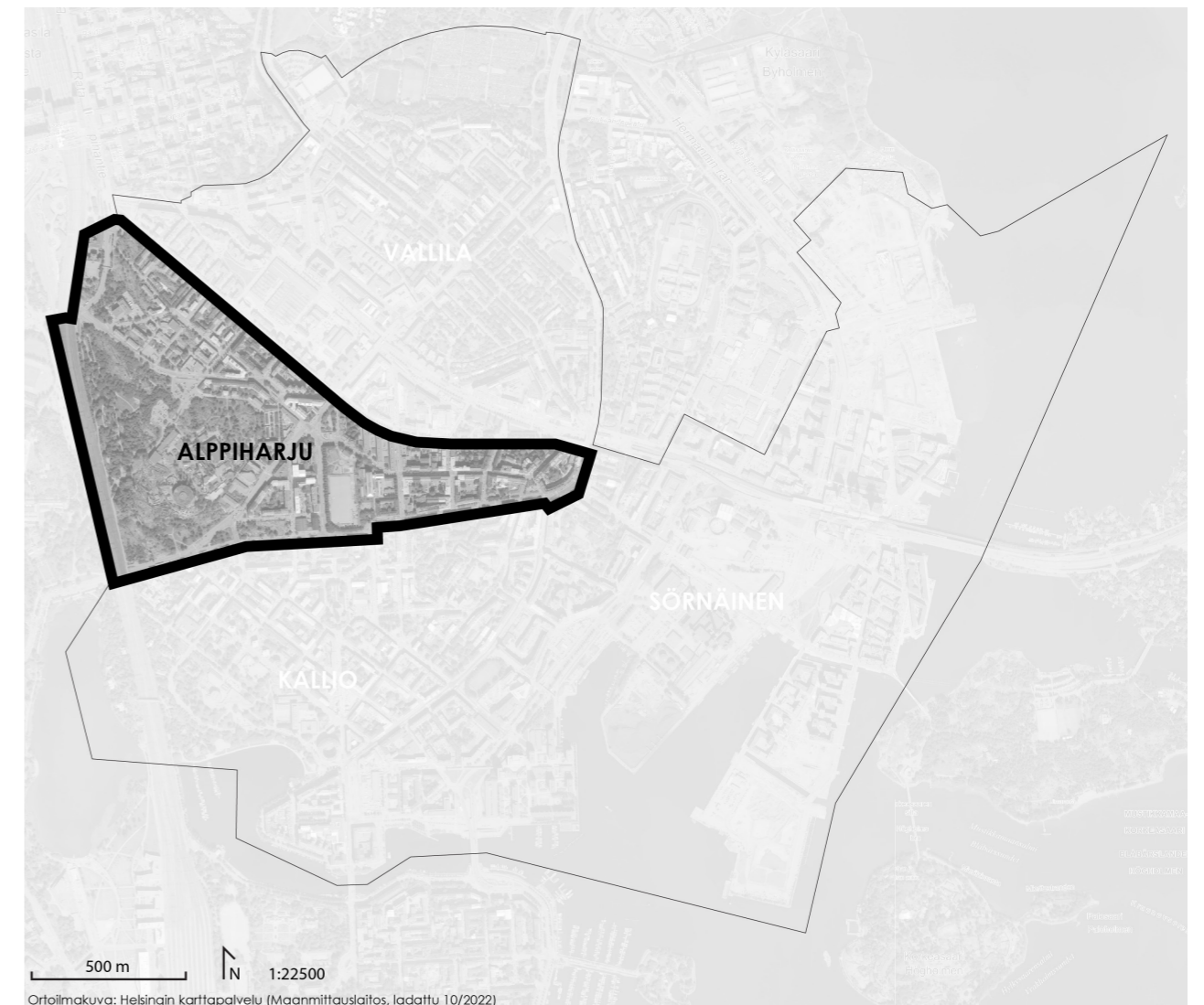
2.2 Alppiharju

Helsingin Alppiharjun kaupunginosa-alue sijaitsee Teollisuuskadun ja Helsinginkadun välisellä alueella. Alppiharju on tiivis ja tiheästi rakennettu, ja sen kadut ja kujat kiemurtelevat kumpuilevassa maastossa. Alueella on paljon puistoja ja viheralueita, joista suurin osa on peräisin 1800-luvulta. Nämä puistot ja viheralueet ovat osa Alppiharjun maisemahistoriaa ja ne tarjoavat upeita näkymiä ympäröiville kaupunginosille. Pienet aukiot katujen kulmilla ovat lisäksi merkittävä osa Alppiharjun kau-

punkikuvaa. Aukiot ovat usein kivettyjä ja niiden kasvillisuus muodostuu lähinnä muutamasta puusta. Asukaskyselyssä Alppiharjun osalta viherryttämistä toivottiin erityisesti Porvoonkadulle ja sen varrelle jääville aukioille sekä Sturenkadulle.

2.3 Kallio

Kallion kaupunginosan historia ulottuu aina 1500-luvulle asti, jolloin se oli osa Vanhaa Helsinkiä. Kallio oli alun perin köyhän väen asuinalueita. Nykyään

Ortoilmakuva: Helsingin karttapalvelu (Maanmittauslaitos, ladattu 10/2022)

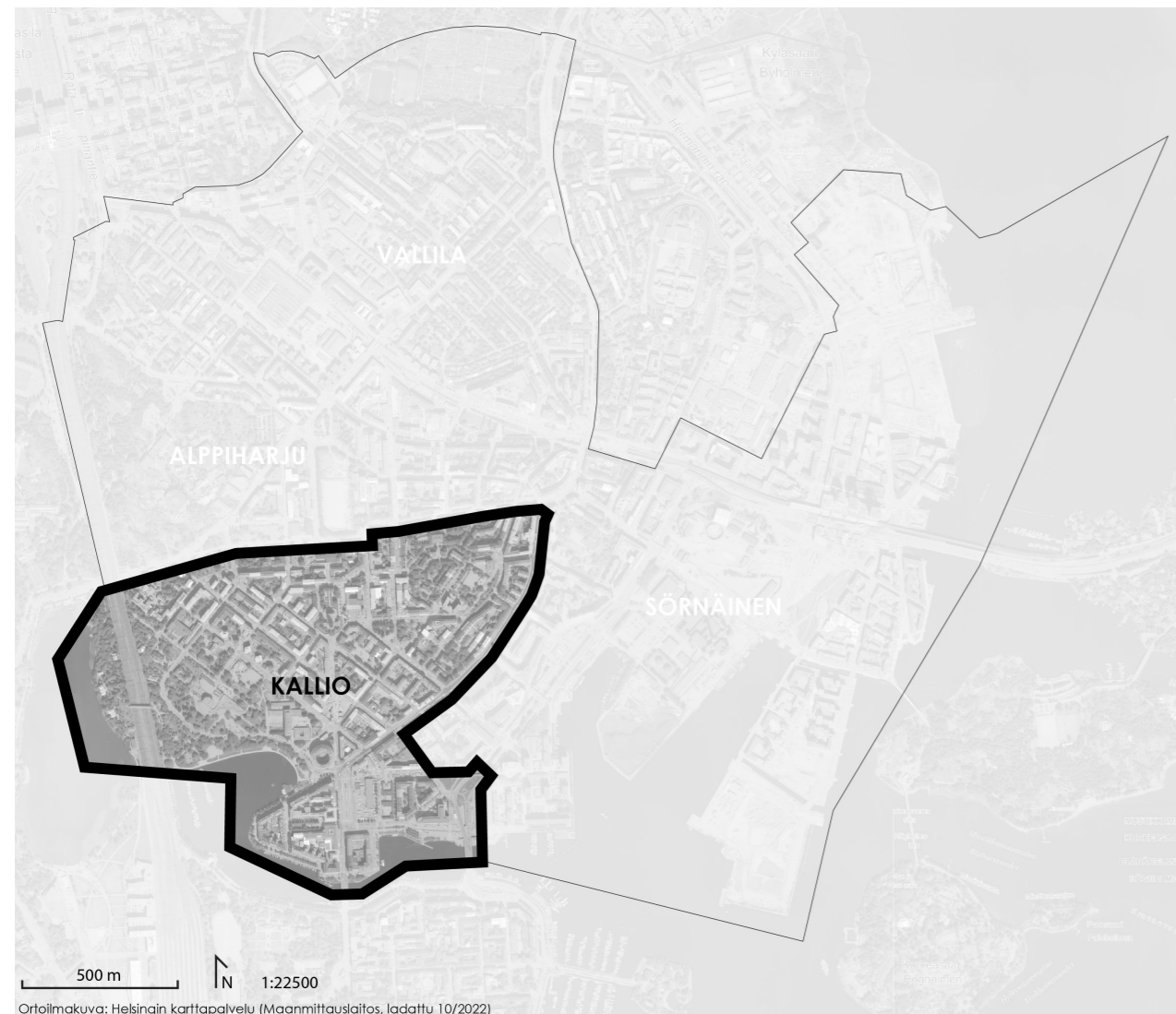
Kartta 4 - Alppiharjun kaupunginosa-alue

Kallio on yksi Helsingin suosituimmista asuinalueista. Kaupunkirakenne alueella on vallitsevien kulttuurihistoriallisten arvojen mukaista, ja se koostuu vanhoista arvokunnuksista, asutuskortteleista sekä pitkistä näkymälinjoista, joista merkittävin Siltasaarenkatu-Unioninkatu-näkymälinja. Alueelle on tyypillistä suurehko hiekkakentät puistoalueiden yhteydessä.

Helsingin Kallion kaupunginosan kaupunkirakenne painottuu moottoriajoneuvoliikenteen käytölle, jolloin kasvillisuudelle jää vain vähän tilaa useilla katualueilla. Tämän voi nähdä katuti-

lassa erityisesti yli 10 metriä leveiden tonttikatujen ja laajojen risteysalueiden olemassaolosta. Katualueiden viheryhenteiden määrä nousi esille myös asukaskyselyn tuloksissa.

Kallion kehittämisessä tulee tähdätä erityisesti sellaisten kohteiden viherryttämiseen, jotka luovat vihreitä näkymäpäätteitä katualueille, joille viherryttämistä ei voida muuten toteuttaa. Kehittämisessä on merkittävää kuitenkin kunnioittaa alueen kulttuurihistoriallisesti merkittäviä näkymälinjoja, ja säilyttää ne sellaisinaan.

Kartta 4 - Kallion kaupunginosa-alue

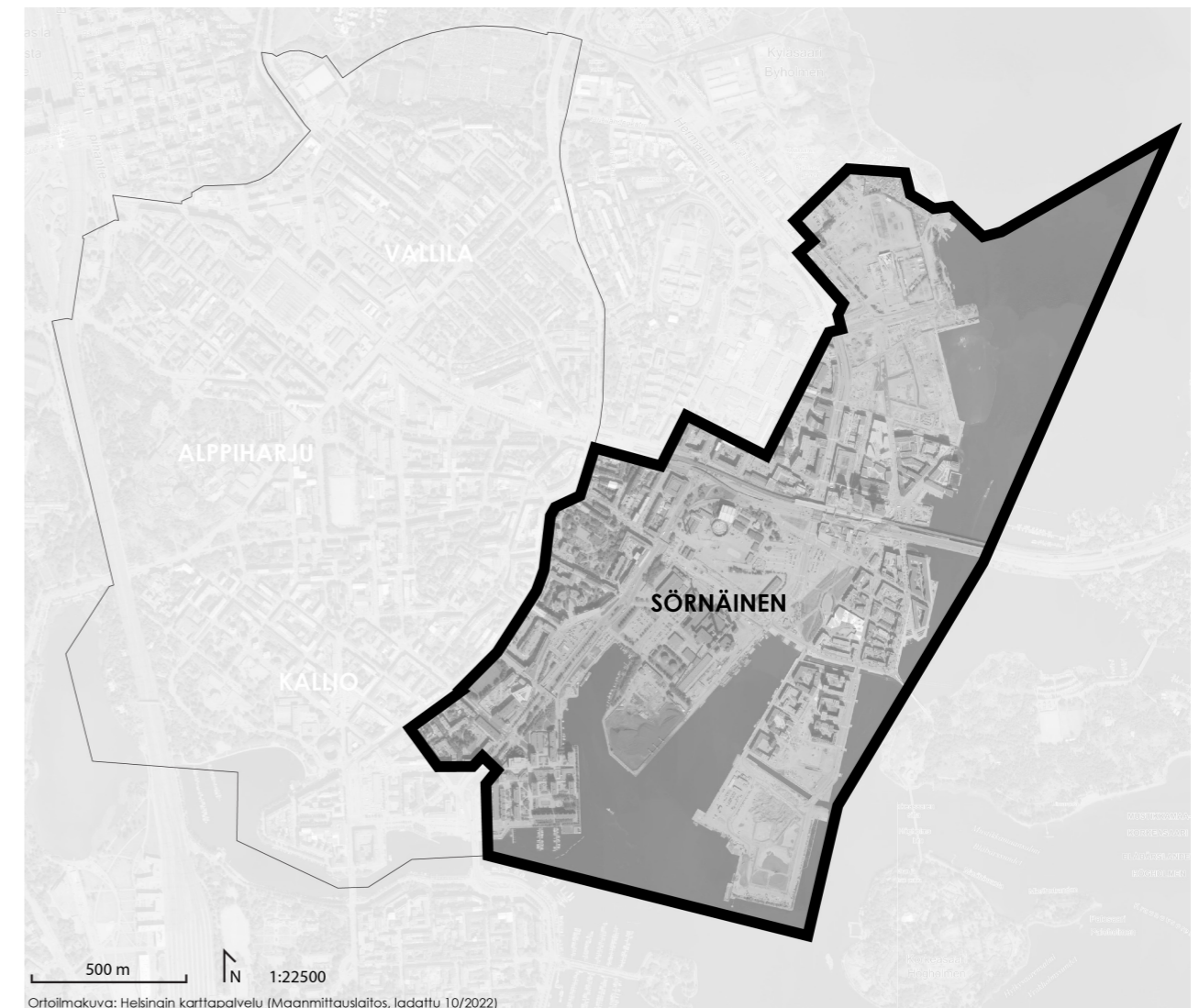
2.4 Sörnäinen

Sörnäistä voidaan luonnehtia nopeasti kehittyvänä teollisen kaupunkiympäristön kaupunginosa-alueena, ja siellä sijaitsee useita vanhoja teollisuuslaitoksia ja -varastoja sekä uusia asuinalueita. Alueella on lisäksi useita liikerakennuksia.

Aluetta halkoo vilkkaasti liikennöity ja leveä Sörnäisten rantatie, joka johtaa Hakaniemen torilta Suvilahteen lähelle Kalasataman metroasemaa. Projektin asukaskyselyn tuloksissa erityisesti

Sörnäisten rantatielle toivottiin viherryttämistä. Tulosten perusteella alue koetaan liian meluisana ja levottomana, johtuen vähäisestä kasvillisuuden määrästä ja vilkkaasta liikenteestä.

Sörnäisten ranta-alue tulee tulevaisuudessa muuttamaan merkittävästi nykytilanteesta Hakaniemenranta-Sörnäistenranta-akselilla, kun Hakaniemenrantaan ja Sörnäisten rantatien varteen suunnitellaan asuntoja noin 2 500 asukkaalle. Aluetta tulee muuttamaan myös uusi Kruunusillat-pikaraitiotieyhteys. Oletettavasti hankkeiden ohella tullaan

Kartta 5 - Sörnäisten kaupunginosa-alue

kehittämään myös kohteiden viherympäristöjä.

Asukaskyselyssä yksittäisiä viherryttämisen toimenpiteitä toivottiin myös Kalasataman, Sompasaaren, Hanasaaren ja Verkkosaaren ympäristöihin. Viherryttämisen näkökulmasta myös nämä alueet tulevat tulevaisuudessa kehittymään alueellisten kehityshankkeiden ohella.

Kuva 1

Kuva 2

Kuva 3

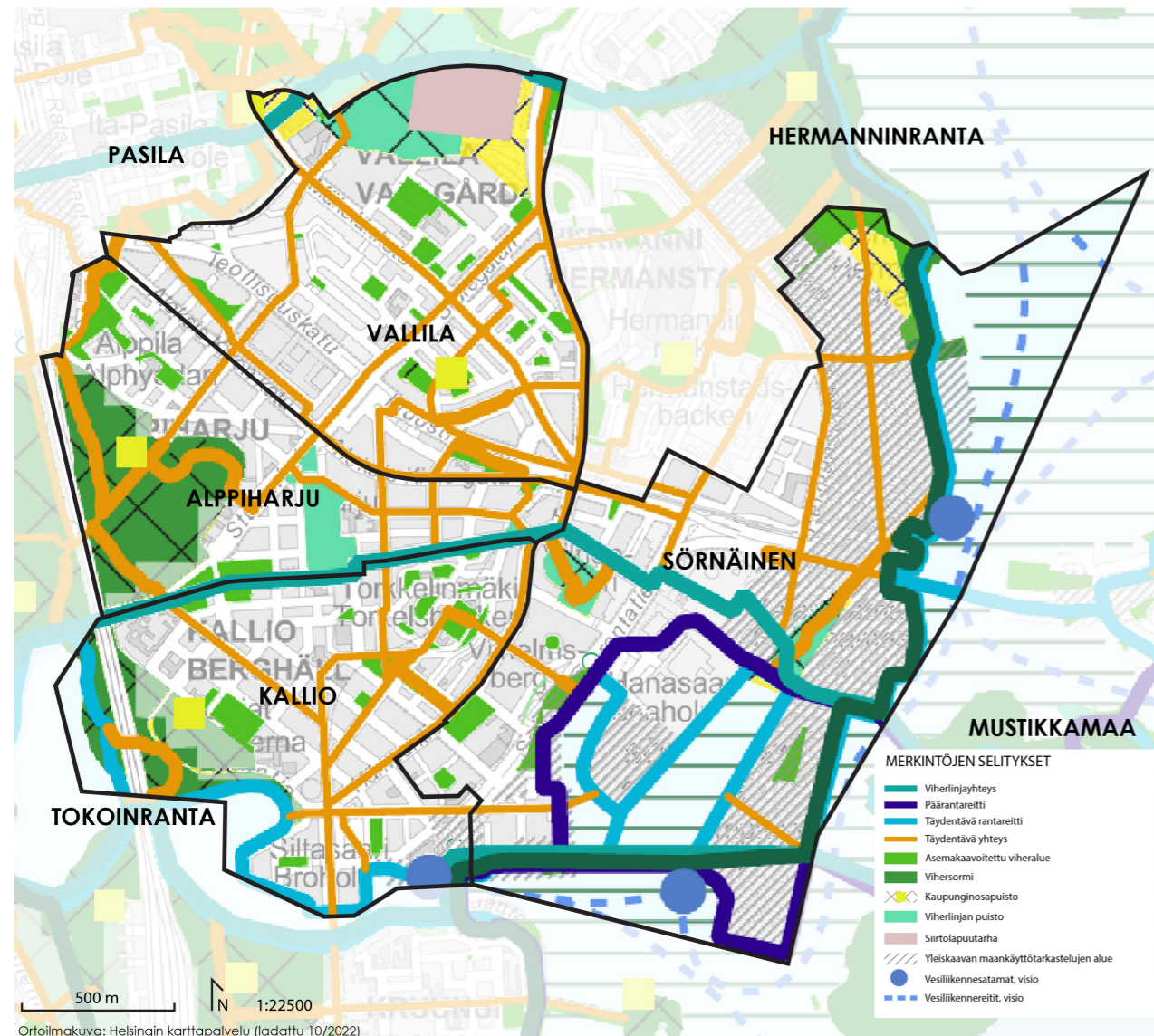

Kuva 4

Kuva 1, Vallila; kuva 2, Alppiharju; kuva 3, Kallio; ja kuva 4, Sörnäinen

3 Viherryttämiskonsepti

Viherryttämiskonsepti esittää uudet viheryhteydet suhteessa Helsingin me-
relliseen strategiaan (2030) ja Helsingin
viher- ja virkistysverkoston kehittämis-
suunnitelmaan (kartta 6).

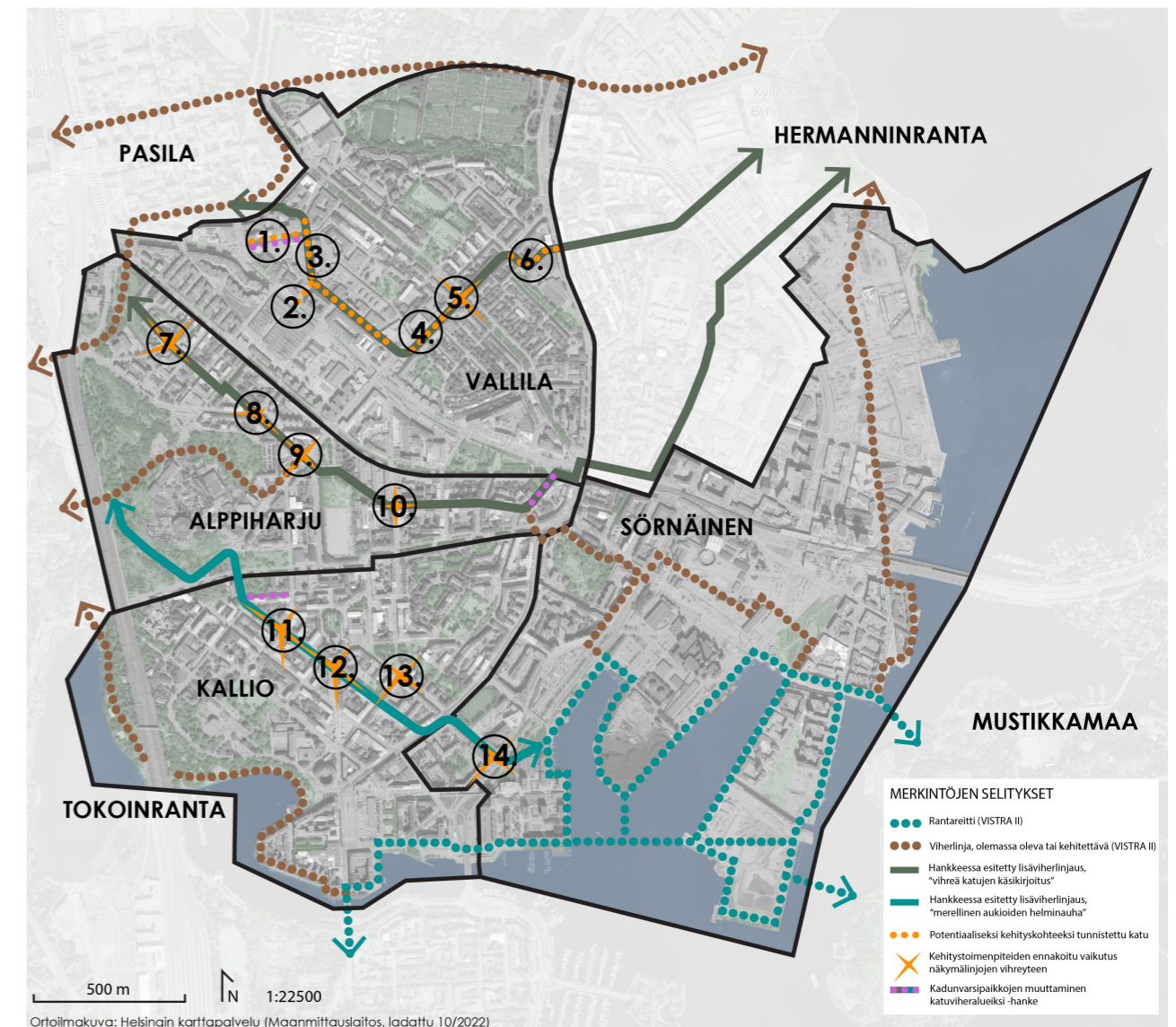

Kartta 6 - VISTRA II, Tavoitteellinen viher- ja virkistysverkosto (Helsingin kaupunki)

Konsepti sisältää 14 kehittämisen koh-
detta (kartta 7). Kohteet ovat valikoitu-
neet konseptiin asukaskyselyssä toivot-
tujen viherryttämistä vaativien kohteiden
sekä maastohavainnoinnin pohjalta.

Potentiaalisista kehittämisen kohteista
on rajattu ulkopuolelle asukkaiden toi-
vomien sellaisten uudiskohteiden viher-
ryttäminen, joissa on juuri rakennettuja
ratkaisuita tai niiden taustalla perus-
teluita viherryttämisen rajoittamiselle.
Lisäksi viherryttämisen ulkopuolelle on
rajattu tulevia kehittämishankkeiden
kohteita.

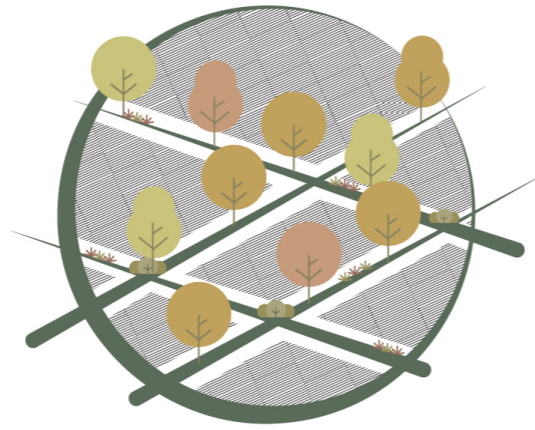
1. Kuortaneenkatu (kadunvarsipaikkojen muuttaminen katuviheralueiksi -hankkeeseen)
2. Töysäncatu
3. Elimäencatu
4. Sturenkatu
5. Mäkeläncadun ja Sturenkadun risteyskseen jäävät aukiot
6. Kangasalantie ja Eurantie
7. Porvoonkadun ja Karjalancadun risteyskseen jäävä aukio
8. Kuuskulma
9. Porvoonkadun ja Sturenkadun risteyskseen jäävä aukio
10. Flemingincadun, Porvoonkadun ja Vaasan kadun risteys
11. Castrénincatu-Neljäs linja
12. Kallion kirkon edessä oleva liikenteenjakaaja
13. Kallion kirjaston edessä oleva istutusalue
14. Sörnäisten rantatie

Kartta 7 - Suunnittelualueen viherryttämiskonsepti

3.1 Vihreät tilojen sarjat

Työssä luodaan valikoituneista 14 kehittämisskohteesta vihreät tilojen sarjat, jotka toimivat Tokoinrantaan sekä Hermanninrantaan ulottuvien vihersormien välisinä linkkeinä. Painopiste kehittämisessä on vakiintuneessa kaupunkirakenteessa. Konseptin kehittämiskohteista neljälle esitetään tässä työssä tarkempia kehitystoimenpiteitä.

viheryhteydet luovat uutta vehreämpää katutilaa, kuitenkin siten että alueen kulttuuri- ja maisema-arvot tulevat huomioiduksi (kartta 8). ”Katujen käsikirjoitus”-vihherlinjat muodostavat erityisesti rauhalliset ja sensoriset rinnakkaiset kulkureitit vilkkaiden ja suurempien katualueiden (Teollisuuskatu ja Mäkelänkatu) kupeeseen.

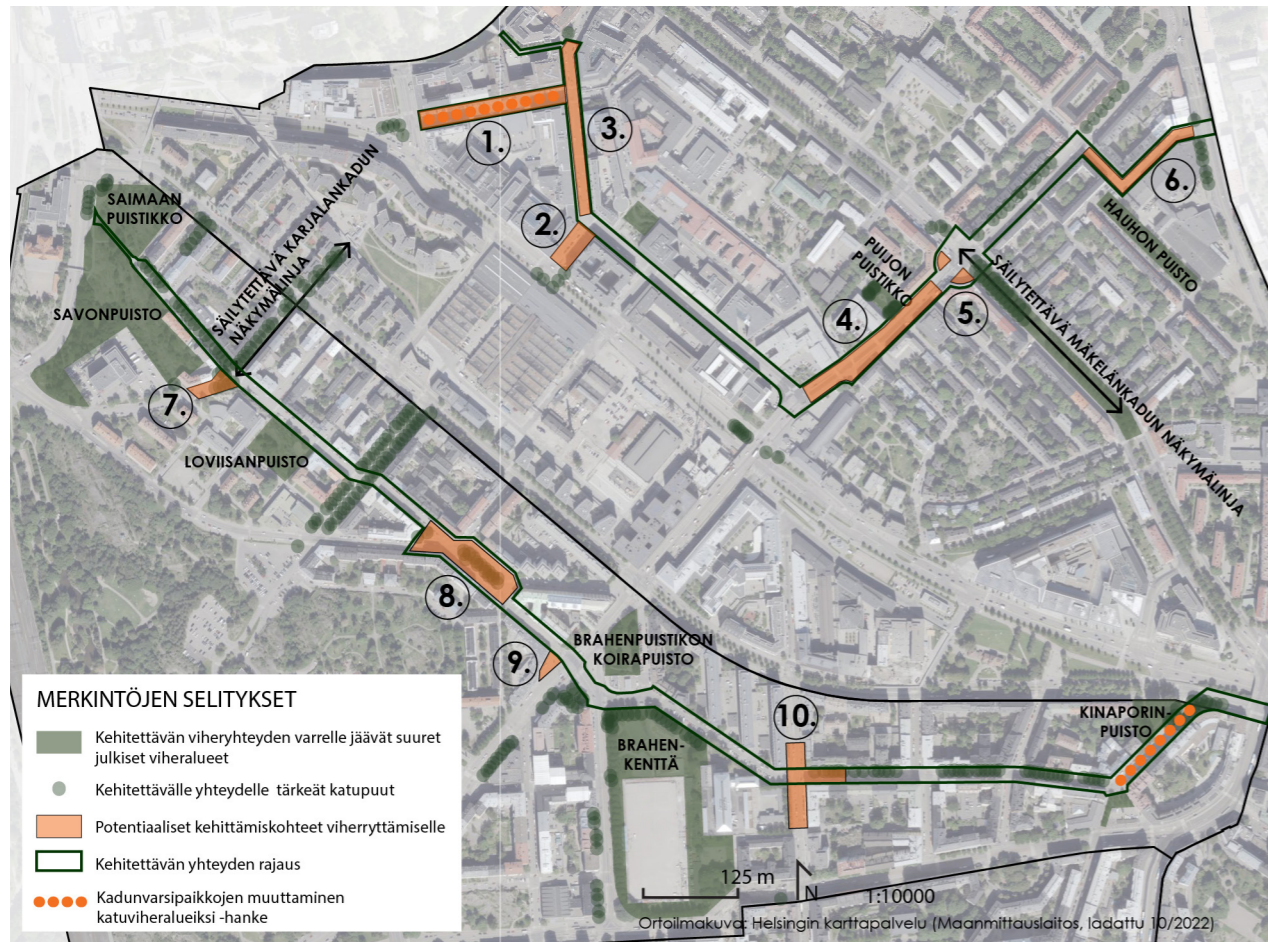
3.1.1 Konsepti

Vihreä katujen käsikirjoitus

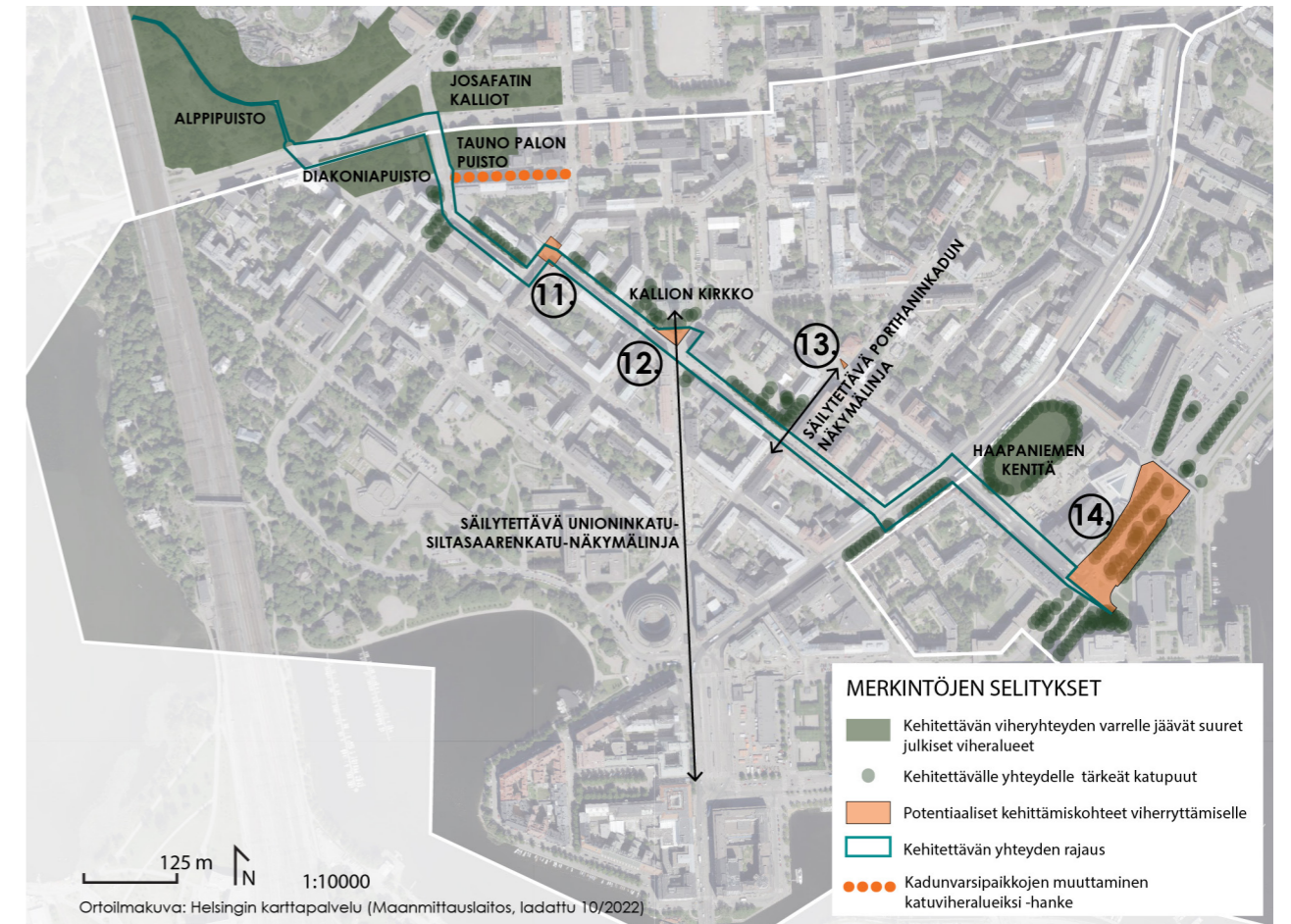
Alppiharjun ja Vallilan kautta linjautuvat

Merellinen aukoiden helminauha

Merellinen aukoiden helminauha toimii viherlinkkinä Alppipuiston ja Hermanninrannan suuntaan johtavan Sörnäisten rantareitin välillä (kartta 9). Kallion moottoriajoneuvoliikenteeseen painottunut katutila, laajat risteysalueet ja leveät tonttikadut jättävät paikoittain vain vähän tilaa katuvihreälle, minkä vuoksi kasvillisuuden lisääminen katualueille on rajoitettua. Näin ollen Kallion kehittämistoimenpiteillä pyritään vaikuttamaan erityisesti aukoiden viherryttämiseen, jolloin viheryhteys saadaan luotua aukoiden muodostamien vihreiden näkymäpäätteiden avulla. Kasvillisuusvalinnoissa huomioidaan merellisyyden teema.

Kartta 8 - Vihreä katujen käsikirjoitus, reitit

Kartta 9 - Merellinen aukoiden helminauha, reitti

3.2 Viherkonseptin kehitystoimenpidesitys

1. Kuortaneenkatu
2. Töysäncatu
3. Elimäenkatu

Kuortaneenkatu, Töysäncatu ja Elimäenkatu ovat leveitä katualueita Vallilan teollisuusalueella, jotka toimivat kadunvarsipysäköinnin kohteena. Vallilan teollisuusalue sijoittuu kehittyvän Teollisuuskadun kupeeseen ja tulee toimimaan tulevaisuudessa sen jatkeena.

Katujen leveydet vaihtelevat noin 18–23 metrin välillä, ja ne ovat kasvillisuudeltaan nykyiseltään hyvin paljaita. Teollisuusalueen leveät katualueet mahdollistavat pensas- ja niittykasvillisuuden istuttamisen alueelle. Lisätyn kasvillisuuden myötä alue muuttuu viihtyisämmäksi ja elävämmäksi.

4. Sturenkatu

Helsingin Sturenkatu on Alppiharjun ja Vallilan läpi kulkeva vilkasliikenteinen katu, jonka varrelle jää viherelementteittäin paljaita kohtia. Yksi tapa parantaa alueen vehreyttä on sijoittaa kadunvarrelle ympärivuotisia istutusruukkuja. Ne tarjoavat pysyvän paikan kasveille alueilla, joille muuten ei mahdu lisätä laajamittakaavaista istuttamista. Toinen tapa parantaa alueen vehreyttä on köynnöskasvillisuuden avulla. Sturenkadun varrella, erityisesti Vallilan kaupunginosa-alueella, on useita muuri- ja kaidarakenteita, joihin voidaan

integroida viherelementtejä. Yksityisten kiinteistöjen puolella tonttien hallinnoijia tulee kannustaa mukaan katualueiden viherryttämiseen tarjoamalla heille esimerkiksi taimia istutettavaksi.

5. Mäkeläncadun ja Sturenkadun risteykseen jäävät aukiot

Vallilassa Mäkeläncadun ja Sturenkadun risteys on katualueeltaan laaja. Sen eteläpuoleisiin osiin jää pienet ravintoloiden ympäröimät aukiot, joiden kasvillisuus on nykyiseltään hyvin vähäistä. Mäkeläncatu tullaan peruskorjaamaan Hämeentie–Kumpulantie välillä. Osana peruskorjausta alueelle voitaisiin istuttaa puu- ja pensasryhmiä.

6. Kangasalantie ja Eurantie

Kangasalantie ja Eurantie luovat jalankulkijalle rauhallisen kulkuyhteyden Sturenkadulta Hermanninrannan suuntaan. Katujen varrelle jää pieniä putiikkeja, ravintola katualueelle ulottuvalla terassilla sekä ratikkahalli.

Hauhonpuisto ja Hämeentien katupuut muodostavat Eurantielle vihreät näkymäpäätteet. Itse Eurantiella ei kuitenkaan ole katupuita tai muutakaan katuvihreää, vaikka katu onkin leveä ja liikenteeltään rauhallinen, ollen potentiaalinen paikka kaupunkivihreälle.

Alueen kehittämisessä on huomioitava, että ratikkahalli vaatii suuren tilavarauksen Eurantiella, joten sinne ei voida sijoittaa suuria viherelementtejä, kuten puita. Yhtenä mahdollisuutena lisätä kaupunkivihreää Eurantien ja Kangasa-

lantien alueella on kuitenkin pienempien viherelementtien, kuten istutuslaatikoiden, sijoittelu alueelle. Lisäksi osa nykyisistä kadunvarsipysäköintipaikoista voitaisiin muuttaa viherpinnoiksi ja ravintolan kesäterassin jatkeeksi.

7. Porvoonkadun ja Karjalancadun risteykseen jäävä aukio

Porvoonkadun ja Karjalancadun välissä, Alppiharjulla sijaitsevaa kivettyä aukiota reunustavat avokallioalueet ja asuinrakennukset. Vaikka aukiota kasvaakin useita puita, sen ympäristö ei kutsu pysähtymään ja oleskelemaan nykytilassaan. Aukio toimii ennemminkin läpikulun paikkana.

Aukiota kehittämällä kaupunkiympäristöön saadaan luotua lisää oleskeltavia viherympäristöjä. Viherryttämistä voidaan toteuttaa kerroksellisella kasvillisuuden lisäämisellä, kuten lisäämällä alueelle vettäläpäisevää pintaa, perennoita, pensaita ja köynnöksiä. Kerroksellinen kasvillisuus auttaa rajaamaan näkymiä ja luomaan kohteeseen tilallisuuden tuntua.

8. Kuuskulma

Alppiharjun Kuuskulma on vilkkaasti liikennöity katutilan risteymäpaikka, jossa yhdistyvät Viipurinkatu, Porvoonkatu, Kajaaninkatu ja Kirstinkuja. Alue toimii oleskelun paikkana ja ratikkapysäkinä.

Kuuskulmasta on laajat avoimet näkymälinjat, jotka rajautuvat ympäröivän kaupunkirakenteen katuvihreään ja puistoihin. Kuuskulman ratikkapysäkillä

kasvaa myös useita isoja lehtipuita, jotka tekevät siitä kasvukautena hyvinkin vihreän katu ympäristön.

Alueen viherympäristö on kuitenkin kulunut ja epäsiisti, kasvaa rönsyillen ja vaatii näin ollen kunnostusta. Lisäksi alueen nykyiset lehmukset ovat huonossa kunnossa (Helsingin kaupunki 2022).

Alueen tulevassa raitiotiepysäkin kehittämishankkeessa tulisi huomioida viherympäristön osalta kerroksellisen kasvillisuuden lisääminen sekä selkeiden raamien luominen kasvillisuudelle, jolloin runsas kasvillisuus saa siistin ilmeen. Kerroksellisesta kasvillisuudesta huolimatta kasvillisuus ei kuitenkaan saa muodostaa alueelle liikenteen katvealueita.

9. Porvoonkadun ja Sturenkadun risteykseen jäävä aukio

Porvoonkadun ja Sturenkadun risteyksessä sijaitseva suurehko kulma-aukio sijoittuu vilkkaasti liikennöidyn kadun viereen. Aukio on kivettyä pintaa. Aukiolle voitaisiin istuttaa tulevaisuudessa puuryhmiä luomaan lisää vehreyttä katutilaltaan ahtaan, mutta maisemaltaan avonaisen Sturenkadun varrelle.

10. Fleminginkadun, Porvoonkadun ja Vaasankadun risteys

Fleminginkadun, Porvoonkadun ja Vaasankadun risteykseen jää epämääräistä, kasvillisuudeltaan vähäistä ja asfaltoitua katutilaa. Fleminginkadun puolella, Aleksis Kiven peruskoulun takana sijaitsevan rintein kasvillisuutta tulisi mo-

Kuva 8, Porvoonkadun ja Karjalankadun risteykseen jäävä aukio

Kuva 9, Kūsukulma

Kuva 10, Porvoonkadun ja Sturenkadun risteykseen jäävä aukio

nipuolistaa. Vaasankadulla puolestaan osa katualueiden jakavista kiveyksistä voidaan muuttaa nurmipinnoiksi.

11. Castréninkatu-Neljäs linja

Alueellisesti katuvihreän määrässä Kalliossa tapahtuu länsi-itäsuunnassa selkeä lasku siirryttäessä Castréninkadulta Kallion Linjoille. Linjat ovat leveähköjä katualueita, joiden kadunvarsipysäköintipaikat syövät tilaa katuvihreältä. Näin ollen Linjat ovat maisemallisestikin hyvin moottoriajoneuvopainotteisia. Castréninkadun ja Neljännen linjan risteyksessä (Neljännellä linjan puolella) muutama autopaikka voitaisiin muuttaa kukkivaksi nurmeksi pienillä katupuilla.

Risteykseen jää myös asuinrakennusten (Castréninkatu 7 ja Castréninkatu 5 edustalle) kiinteistöjen puolelle alueita, joilta on poistettu kokonaan kasvillisuus, tai maanpinta on jätetty muuten vettä läpäisemättömäksi. Kiinteistöjen hallinnoitsijoita tulisi kannustaa viherympäristön lisäämiseen, kuten puiden istuttamiseen katualueiden puolella, tarjoten heille esimerkiksi valmiit taimet istuttamista varten.

12. Kallion kirkon edessä oleva liikenteenjakaja

Kallion kirkon eteläpuoleisella edustalla on risteys, jossa yhdistyvät Neljäs linja, Itäinen papinkatu ja Siltasaarekatu. Risteys on laaja aukea katutila, jonka keskiöön jää kivetty liikenteenjakaja. Liikenteenjakaja luo ylimääräisen ajovälän kirkon edustalle.

Kuva 11, Castréninkatu

Kuva 12, Neljäs linja

Kuva 13, Kallion kirkon liikenteenjakaja

Liikenteenjakaaja voidaan muuttaa viherpinnaksi. Lisäksi tulisi tarkastella onko ylimääräisen katuyhteyden kavennus tai poistaminen kohteessa mahdollista huomioiden mm. turistibussien pysäköintitarpeet sekä alueen lähellä sijaitseva Helsingin keskuspelastusasema. Viherystämistoimenpiteissä tulee huomioida myös Siltasaarekatu-Unioninkadun näkymälinja ja sen säilyttäminen.

13. Kallion kirjaston edessä oleva istutusalue

Kallion kirjasto on merkittävä osa kaupunginosa-alueen kulttuurihistoriaa. Kirjaston edessä sijaitsee kasvupinnaltaan kulunut istutusalue.

Kasvillisuuden kehittämistoimenpiteillä tulisi korostaa kirjaston merkitystä alueellisena maamerkinä. Kirjasto toimii näkymäpäättänä Porthaninkadulle. Kehittämistoimenpiteissä tulee huomioida näkymälinjan säilyttäminen. Näin ollen istutusalueelle ei kannata istuttaa nykyistä enempää puita. Kohteen kehittämisessä tulee kuitenkin kiinnittää huomiota nykyisen kasvillisuuden kasvun tukemiseen ja kunnostaa muutoin kohteen perennat, lisäten sinne eri vuodenaikoina kukkivia lajeja.

14. Sörnäisten rantatie

Asukaskyselyn tuloksissa Sörnäisten rantatietä luonnehdittiin meluisaksi ja suojattomaksi. Tie on leveä, aukea ja vilkkaasti liikennöity, joka vaikuttaa alueen käytettävyyden miellyttävyyteen kevyen liikenteen näkökulmasta. Mootoriajoneuvoliikenne ja kevyt liikenne

Kuva 14, Kallion kirjaston istutusalue

Kuva 15, Sörnäisten rantatie

Kuva 16, Sörnäisten rantatie

on eroteltu alueella nykyisin toisistaan matalakasvuisilla nurmikaistoilla ja katu-
puilla.

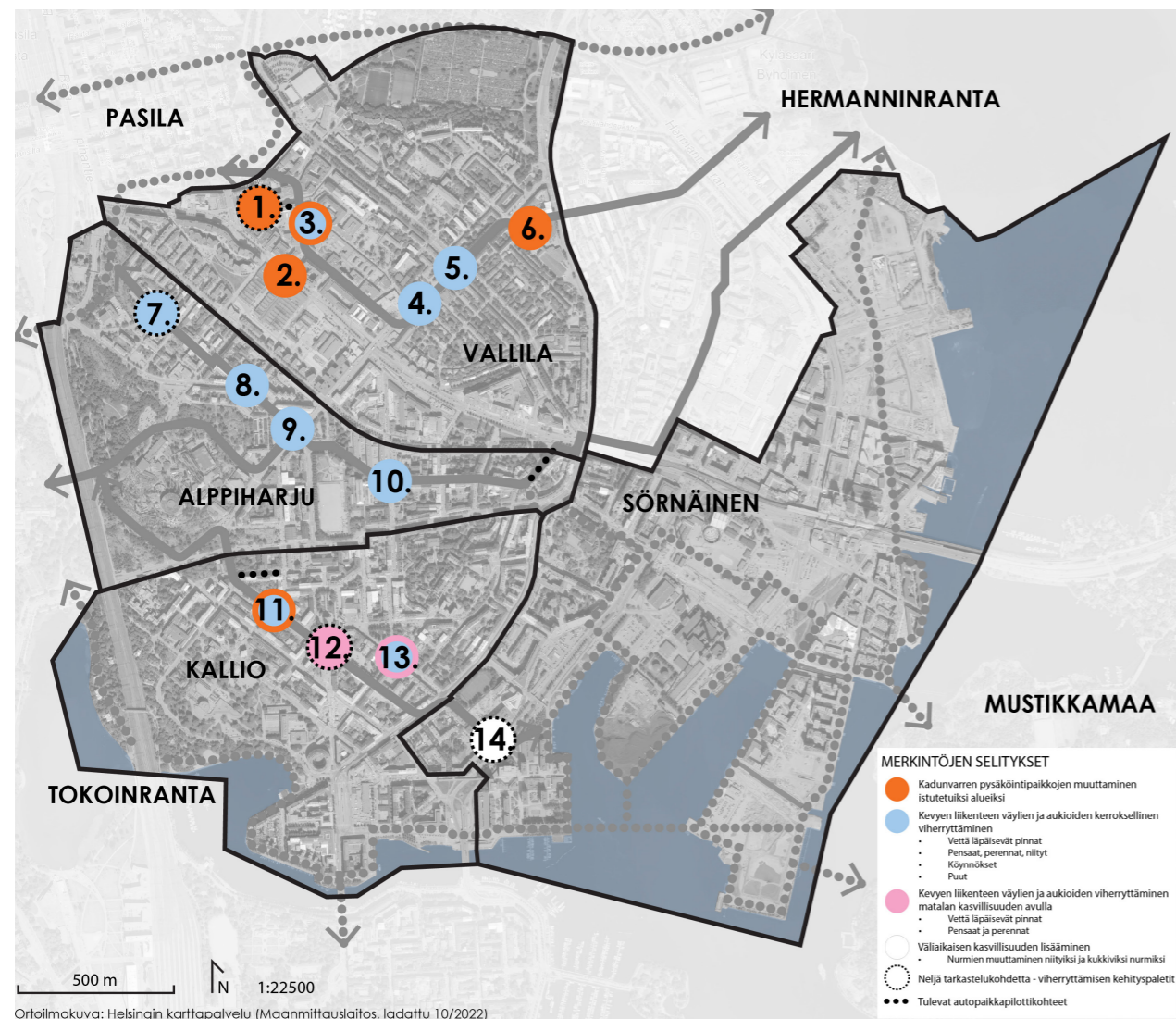
Kasvillisuuden määrän lisäämisellä alueen tilallisuudentuntua saataisiin kehitettyä sekä näin myös rajattua paremmin kevyt liikenne muusta liikenteestä tilallisesti.

Sörnäisten rantatietä tullaan tulevaisuudessa kehittämään merkittävästi. Kehittäminen lienee kuitenkin tapahtuvan vasta 2030-luvun tienoilla, tarkan aikataulun ollen vielä epävarmaa. Rantatielle voidaan sijoittaa väliaikaista kasvillisuutta, kunnes kehitystoimenpiteet toteutuvat. Väliaikainen kasvillisuus voi sisältää katualueiden väliin jäävien nurmialueiden muuttamista niityiksi ja kukkiviksi nurmiksi.

4 Kehityspaletti -konsepti käytäntöön

OmaStadi-hankkeessa valittiin tarkemman kehystoimenpidetarkasteluun viherryttämiskonseptin pohjalta neljä kohdetta: 1) Kuortaneenkatu Vallilassa, 2) Porvoonkadun ja Karjalankadun risteykseen jäävä aukio Alppiharjussa, 3) Kallion kirkon eteen jäävä liikenteenjakaaja ja 4) Sörnäisten rantatie. Jokaiselta kaupunginosa-alueelta on siis valittuna yksi kohde. Kohteiden valinnassa on huomioitu, että ne edustavat neljää eri

viherryttämistapaa: 1) kadunvarsien pysäköintipaikkojen muuttamista istutetuiksi alueiksi, 2) kevyen liikenteen väylien ja aukoiden kerroksellista viherryttämistä, 3) kevyen liikenteen väylien ja aukoiden viherryttämistä matalan kasvillisuuden avulla ja 4) väliaikaisen kasvillisuuden lisäämistä. Näitä neljää näkökulmaa voidaan soveltaa myös suunnittelualueen viherryttämiskonseptissa esitetyissä muissa kohteissa,

Ortoilmakuva: Helsingin karttapalvelu (Maanmittauslaitos, ladattu 10/2022)

Kartta 10 - Viherryttämiskonsepti luokiteltuna neljän eri viherryttämistavan mukaan

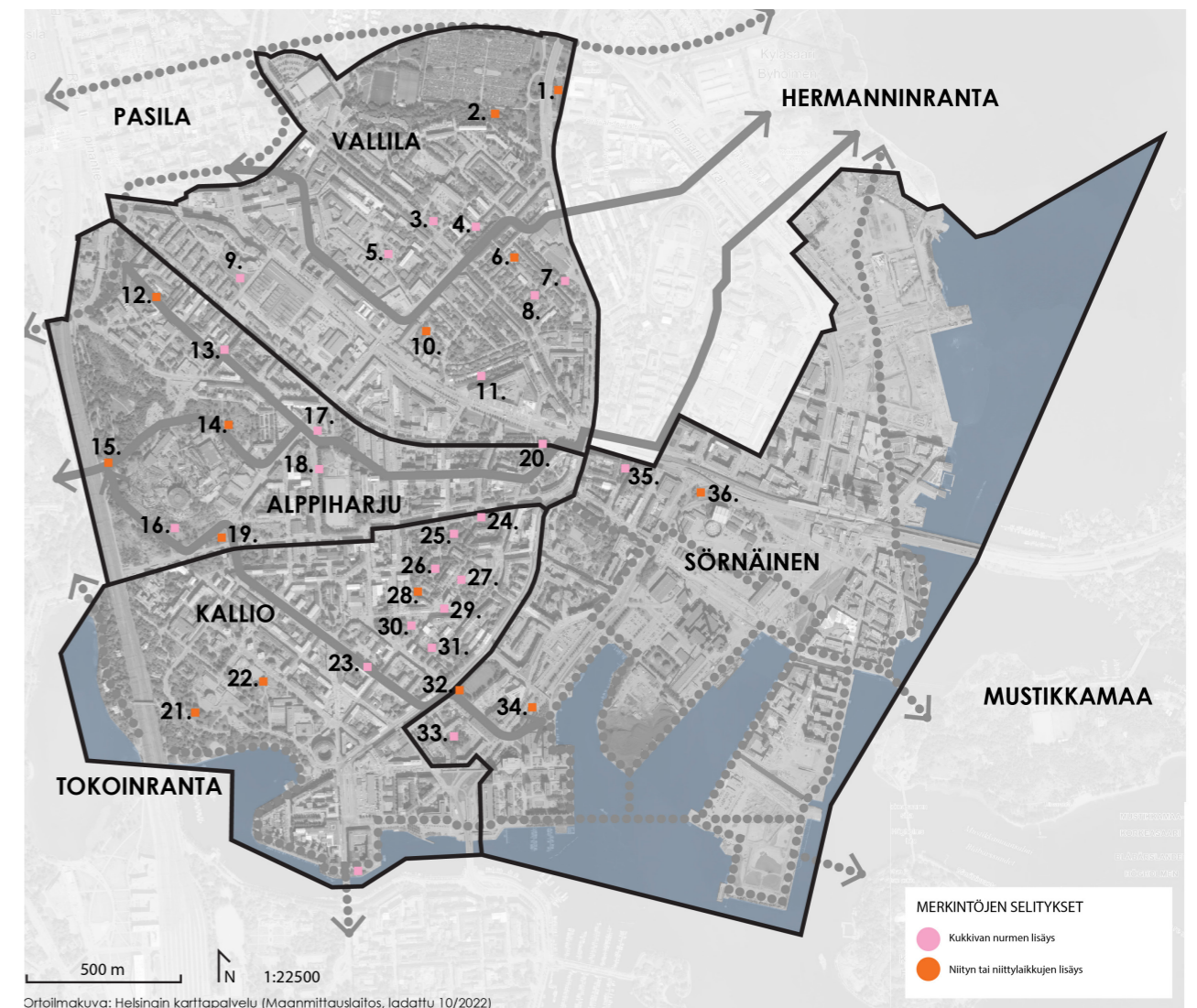
joita on luokiteltavissa edellä esitettyjen viherryttämisen näkökulmien mukaisesti (kartta 10).

Erillisenä tarkasteluna, kartassa 11 on esitetty lisäksi potentiaalisia kaupunki- niitykohteita kehitettävien reittien varrelta, joissa voidaan tehdä puolestaan pienen mittakaavan kehystoimenpiteitä muuttamalla vettä läpäisemätöntä pintaa sekä nurmia osittain niityiksi, niitylaikuiksi ja kukkiviksi nurmiksi. Kohteista osalle, kuten Nylanderipuistolle sekä Alppipuiston ja Diakoniapuiston väliin jäävälle puistikolle, joissa voidaan muuttaa suurempia alueita käyttöniityksi, on ehdotettu hoitoluokan muutosta.

1. Nylanderin puisto (A3 → B2*)
2. Elisabeth Kochin tien vierinen viheralue (A3 → B2)
3. Hollolan puisto (A2)
4. Somerontien leikkipaikka (A2)
5. Nokianpuisto (A3)
6. Inarintien puistikko (A2)
7. Hauhon puisto (A2)
8. Hartolanpuisto (A2)
9. Konepajanpuisto (A2)
10. Roineenpuiston länsipääty (A2 → B2)
11. Päijänteentien piennar (A3)
12. Povoonkadun reunanurmet (Ei hoitoluokitusta)
13. Kotkankadun katukiveykset (Ei hoitoluokitusta)
14. Leninipuisto (A2 → B2)
15. Tivolitien reunanurmet, Alppipuisto (A2)
16. Alppipuiston etelärinne (A2)
17. Brahenpuistikko (A2 ja A3 → B2)
18. Läntisen Brahenkadun reunanurmet (A2 → B2)
19. Alppipuiston ja Diakoniapuiston väliin jäävä puistikko (A2 → B2)
20. Kinaportinpuisto (A2)
21. Tarja Halosen puisto (A2)
22. Ilolanpuisto (A2 → A2 ja B2)
23. Porthanin puistikon reunaviheralue (A2)
24. Harjutori (A2)
25. Franzénin puistikko (A3)
26. Torkkelipuistikko (A2)
27. Pengerpuisto (A2)
28. Agricolanpuistikko (A2 → B2)
29. Agricolanaukio (A2)
30. Matti Heleniuksen puisto (A2)
31. Alli Tryggénin puisto (A2)
32. Väinö Tannerin kentän reunanurmi (A3 → B2)
33. Näkinpuisto (A2)
34. Sörnäisten rantatie
35. Pääskylän puisto (A2 → A2 ja B2)
36. Junatien ja Sörnäisten rantatien kulman jäävä viheralue (Ei hoitoluokitusta → B2)

* (Nykyinen hoitoluokka → Hoitoluokan muutosehdotus)

Hoitoluokat (ABC-luokitus):
 A2 Käyttöviheralue
 A3 Käyttö- ja suojaviheralue
 B2 Käyttöniitty

Ortoilmakuva: Helsingin karttapalvelu (Maanmittauslaitos, ladattu 10/2022)

Kartta 11 - Potentiaaliset niityiksi ja kukkiviksi nurmiksi ehdotetut kohteet

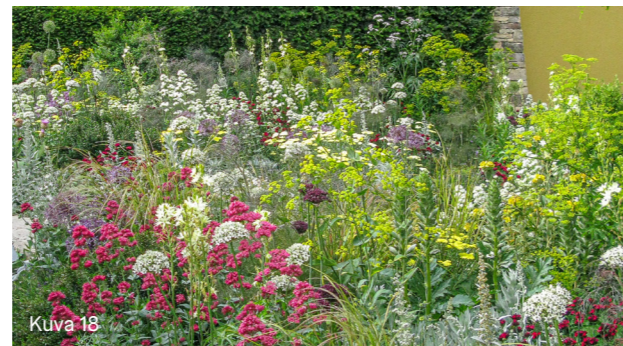
4.1 Kallion pooki

Kallion kirkon edustalla olevaa liikenteenjakajaa laajennetaan ja se muutetaan vihreäksi saarekkeeksi. Kirkolta kulkee suora yhteys saarekkeen läpi. Liikenteen selkiyttämiseksi yhteys kirkon ja liikenteenjakajan välistä poistetaan. Alue vapautetaan jalankululle ja huoltoajolle.

Vihreän saarekkeen kasvillisuus peilaa kirkon sisältäkin löytyviä luonnonaiheita: palmuja, liljoja, ruusuja ja helmiä. Merellisyyttä voidaan ilmentää tulessa hujuvia heiniä käyttäen. Kasvillisuus saa olla kontrastissa raskarakenteiseen kirkkoon ja sitä ympäröiviin havupuihin. Istutuksissa on joitain puumaisia pensaita, jotka eivät kuitenkaan katkaise näkymäyhteyttä kirkolle sekä pieniä yksittäispensaita. Suurin osa kasvillisuudesta on ruohovartisia kasveja, heiniä ja erityisesti paljon hyviä talventörröttäjiä.

Lajivalikoima kuvastaa Kallion luonnetta kokeilevana ja värikkäänä kaupunginosana. Kasvipaletissa voisi olla mukana vähemmän käytettyjä tai jopa kokeellisia kasvilajeja kuten esim. piikkiaraliaa tai sumakkia kuvastamassa palmuja.

Kallion kirkolle johtava Unioninkatu-Siltasaarencatu -näkömälinja on maisemakuvallisesti ja historiallisesti merkittävä identiteetin luoja Kallion alueella. Näkömäkseliä korostetaan luomalla Pookin keskelle kanjonimainen leikkaus kasvillisuuden keskelle avoimen näkömälinjan jatkeeksi. Kasvillisuus istutetaan alueelle siten, että se tulee esille vasta kirkon läheisyydessä Siltasaarencadulta katsottaessa.

Pookimajakana lailla saarekkeella ei ole sektoriloistoa, vaan kasvillisuus valaistaan haalealla tunnelmavalistuksella. Kohteen valaisemisessa voidaan hyödyntää pollareita.

Kartta 13 - Kallion Pookin ideasuunnitelma

Ehdotuksia käytettäviksi kasvilajeiksi

Pensaat

Aralia elata
Exochorda macrantha 'The Bride'
Rhus typhina
Rosa spp

piikkiaralia
helmipensas
samettisumakki
(pensas)ruusut

Ruohovartiset

Achillea 'Terracotta'/'Cherise Queen'
Aster spp
Calamagrostis spp
Coreopsis verticillata 'Moonbeam'
Dianthus carthusianorum
Echinacea pallida /spp
Euphorbia spp
Nepeta x faassenii
Scabiosa caucasica 'Alba'
Sedum spp
Sesleria caerulea
Muscari spp

kärsämölajikkeet
asterit
kastikat
syyskaunosilmä
munkkineilikka
(rohto)päivänhattu
tyräkit
mirrinminttu
kaukasiantörmäkukka
syysmaksaruohot
sinilupikka
valkokukkaiset helmililjat

4.2 Kasvava kaista

Kuortaneenkadulle tehdään kadun toiseen laitaan viherkaista ja selkiytetään (sekä vähennetään) pysäköintiä. Kohteeseen on luotu kaksi suunnitelmaehdotusta. Ensimmäinen (kartta 15, s. 30-31) esittää tilannetta, jossa nykyisiin kaupunki-infrajärjestelyihin tehdään mahdollisimman vähän muutoksia kasvillisuuden lisäämistä lukuunottamatta. Toinen suunnitelmaehdotus (kartta 16, s. 30-31) soveltuu tilanteeseen, jossa katutilan infraa muutetaan laajemmin ja kadun alla kulkevat johdot siirretään kadun eteläreunaan.

Ensimmäisessä vaihtoehdossa puita voidaan istuttaa ainoastaan lyhyelle pätkälle Kuortaneenkadun pohjoisreunalle. Eteläpuolella johdot kulkevat kasvillisuuden alla, jolloin kasvillisuusvalinnat ovat rajallisempia ja painottuvat pensaiden käyttöön. Toisessa vaihtoehdossa johdot keskitetään isomman remontin yhteydessä kadun eteläreunalle ja kasvillisuuskaista kadun pohjoisreunalle. Johtojen siirto mahdollistaisi kerroksellisen kasvillisuuden istuttamisen kadun varteen.

Kadun hulevedet ohjataan viivytettäväksi kasvillisuusalueille. Viherkaistan ansiosta Kuortaneenkadulle muodostuu miellyttävä kävely-ympäristö, jota voidaan monistaa myös muilla katuosuuksilla.

Kartta 14 - Vallilan Kasvavan kaistan sijainti

Kasvillisuus on luonteeltaan monikerroksista ja koostuu erilaisia kasvuolosuhteita sietävistä lajeista. Massapensasalueita ei istuteta.

Puita istutetaan niille paikoille, joissa maanalaiset rakenteet ja johtovedot sen sallivat. Aluskasvillisuus koostuu kestävästä ruohovartisista luonnonkasveista ja puutarhalajikkeista. Puiden tai rakennusten varjossa sijaitsevilla alueilla voidaan käyttää lehtomaista kasvillisuutta, joka on sopeutunut varjosiin tai puolivarjosiin olosuhteisiin.

Jalankulkua ja autopaikoitusta selkiytetään parkkiruuduin sekä lisäämällä erotuskaista jalankulun ja paikoituksen väliin. Erotuskaistalle sekä paikoitusalueiden päihin tehdään kasvipeittoiset alueet, jotka edesauttavat hulevesien käsittelyssä. Kasvillisuus pidetään liittymien ja muiden näkymä-alueiden yhteydessä matalana.

Kuva 21

Kuva 22

Kuva 23

Kuva 24

Ehdotuksia käytettäviksi kasvilajeiksi

Puut

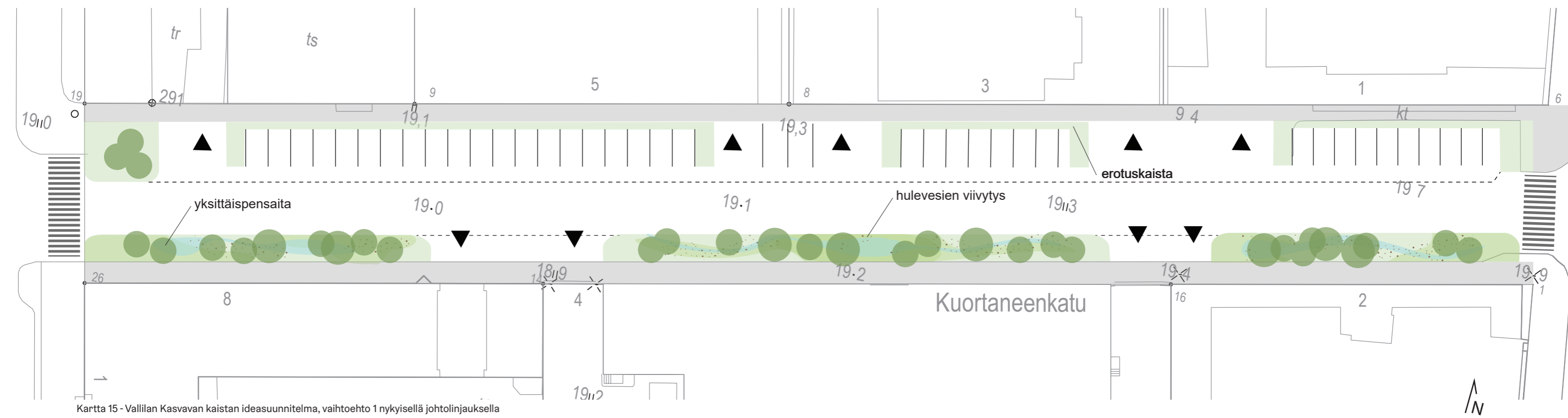
Acer pensylvanicum	pensylvanianvaahtera
Acer platanoides	metsävaahtera
Acer rubrum	punavaahtera
Cercidiphyllum japonicum	katsur
Fraxinus excelsior	lehtosaarni
Ulmus laevis	kynäjalava

Pensaat

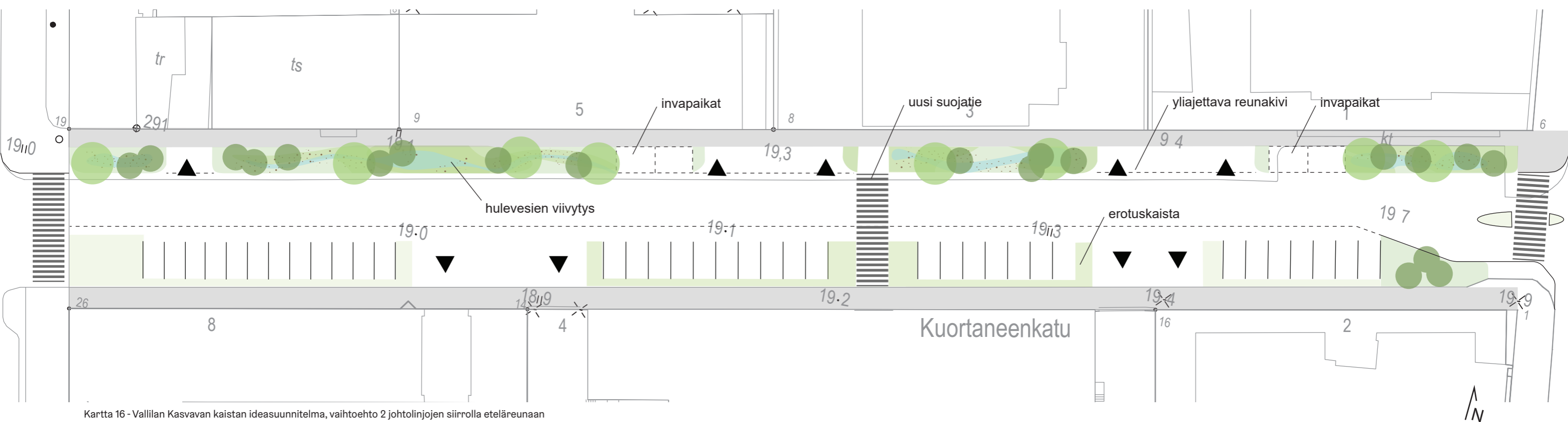
Corylus avellana	euroopanpähkinäpensas
Euonymus alatus	pallesorvarinpensas
Hydrangea lajikkeet	hortensiat
Lonicera spp.	kuusamat (pensaat)
Malus toringo var. sargentii	marjaomenapensas
Ribes alpinum	taikinamarja
Viburnum lantana	villaheisi

Ruohovartiset

Alchemilla spp	pويمولهdet
Aruncus aethusifolius	pikkutöytäangervo
Astrantia major	tähtiputki
Carex flacca / spp	vahasara
Galium odoratum	tuoksumatara
Geranium sanguineum	verikurjenpolvi
Geum spp.	kellukat
Luzula nivea	hopeapiippo
Lychnis flos-cuculi	käenkukka
Lysimachia clethroides	valkoalpi
Matteuccia struthiopteris	kotkansiipi
Saponaria officinalis	suopayrtti
Tiarella cordifolia	rönsytiarella

Kartta 15 - Vallilan Kasvavan kaistan ideasuunnitelma, vaihtoehto 1 nykyisellä johtolinjauksella

Kartta 16 - Vallilan Kasvavan kaistan ideasuunnitelma, vaihtoehto 2 johtolinjojen siirrolla eteläreunaan

4.3 Kätkeyty korttelipuutarha

Porvoonkadun aukiosta on tavoite tehdä luonteeltaan yksityistä puutarhaa muistuttava kokoontumispaikka alueen asukkaille. Paikan tuntua ja yksityistä henkeä luojetaan käyttämällä laadukkaita kalusteita, jotka ovat esimerkiksi kaikki samaa väriä tai väripalettia.

Lehmusten alle tehdään istutusalueet, joissa on lehtojen kasvillisuudesta inspiraatiota ammentavaa kerroksellista kasvillisuutta. Joukossa on joitain yksittäispensaita tai pieniä pensasryhmiä, mutta kasvillisuuden päämassa muodostuu ruohovartisista kasveista. Lajivalinnoissa keskitytään mielenkiintoisiin lehtimuotoihin ja vihreän eri sävyihin kukkia unohtamatta. Lajistossa on myös pihoille tunnusomaisia lajeja ja perinneperennoja, jotta aukiolle saadaan luotua intiimimpi tunnelma.

Kasvillisuusalueet voidaan laskea hieman kiveyksen alapuolelle, jotta osa hulevesistä voidaan ohjata kasvillisuudelle. Kasvillisuusalueita rakentaessa, pitää kuitenkin huolehtia ettei lehmusten juuria vahingoiteta ja kaivamista juuristoalueella vältetään. Myös uuden kasvialustan tulee olla samassa tasossa nykyisen maanpinnan kanssa.

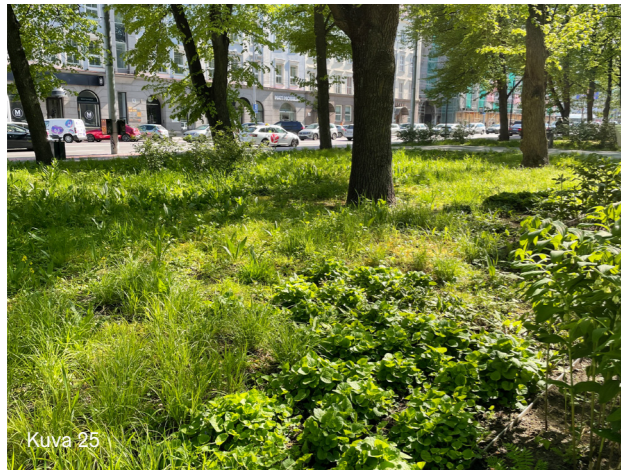
Oleskeluaukiolle valitaan monikäyttöisiä kalusteita, jotka kannustavat leikkiin tai muuhun yhdessä tekemiseen. Pimeään aikaan tapahtuvaa mahdollista häiriökäyttäytymistä pyritään vähentämään tunnelmavalauksella esim.

sijoittamalla pollareita kasvillisuuden sekaan. Kasvillisuudessa huomioidaan alueen avoimuus, ja varmistetaan etteivät pensaat luo häiriökäyttäytymistä tukevia sopukoita.

Aukion keskusta toimii talvisin lumenkasausspaikkana. Lumen kasaamista kasvillisuuden päällä vältetään. Runsaslumina talvina kulku käy aukion pohjoisreunaa pitkin Porvoonkadulle.

4.4 Monimuotoisuuden moottoritie

Sörnäisten rantatien keskelle toteutetaan väliaikainen monimuotoisuutta tukeva uusnittyvyöhyke. Suunnitelma pyrkii herättämään keskustelua niitty-ympäristöjen merkityksestä kaupunkiympäristössä.

Liikenteenjakaajalta kuoritaan nurmi, joka korvataan hiekkakerroksella. Lehmusten alle tehdään pieniä hiekkakumpareita ja avoimille paikoille dyynimuodostelmia. Dyynien lomassa kulkee sora-alueita, joilla kasvillisuus muodostuu erilaiseksi. Uusniityn tavoitteena ei ole saavuttaa täyttä kasvipeittävyyttä, vaan hiekka ja sora saa paistaa läpi.

Hiekalle kylvetään erilaisia siemenseoksia, jotka koostuvat kotimaisista lajeista. Lajivalinnoissa suositaan merenrantojen ja ruderaattien kasvilajistoa. Osa lajeista saa olla sponttaanisti levinneitä ja myös harjujen tunnuslajit ovat tervetulleita.

Samoja periaatteita voidaan jatkaa koko Sörnäisten rantatien matkalla ja kullekin välille voidaan siemenseosta varioimalla luoda erilaista kasvillisuutta. Monivuotisten lajien lisäksi kylvetään joitain yksivuotisia kukkivia lajeja, jotta jo ensimmäisinä vuosina saadaan kukkia, mutta myös luomaan suotuisa ja suojaisa kasvuympäristö monivuotisille lajeille. Lajivalinnoissa ja huollossa tulee huomioida, että näkymälinjat pysyvät matalalajisina tai niitä niitetään riittävän tiuhaan tahtiin.

Kartta 19 - Monimuotoisuuden moottoritien sijainti

Uusniitty luo dynaamisuutta tällä hetkellä jopa ankeaksi koettuun katu-ympäristöön sekä tukee monimuotoisuutta tarjoamalla kasvupaikkoja kotimaisille lajeille, ruoka ja kasvu-ympäristöjä hyönteisille sekä suojaa ja ruokaa linnuille.

Ehdotuksia käytettäväksi kasvilajeiksi

Pensaat

Cornus alba 'Sibirica'	korallikanukka
Corylus avellana	euroopanpähkinäpensas
Hydrangea lajikkeet	hortensiat
Rhododendron spp.	alppiruusut
Syringa spp.	syreenit
Viburnum opulus	koiranheisi

Ruohovartistet

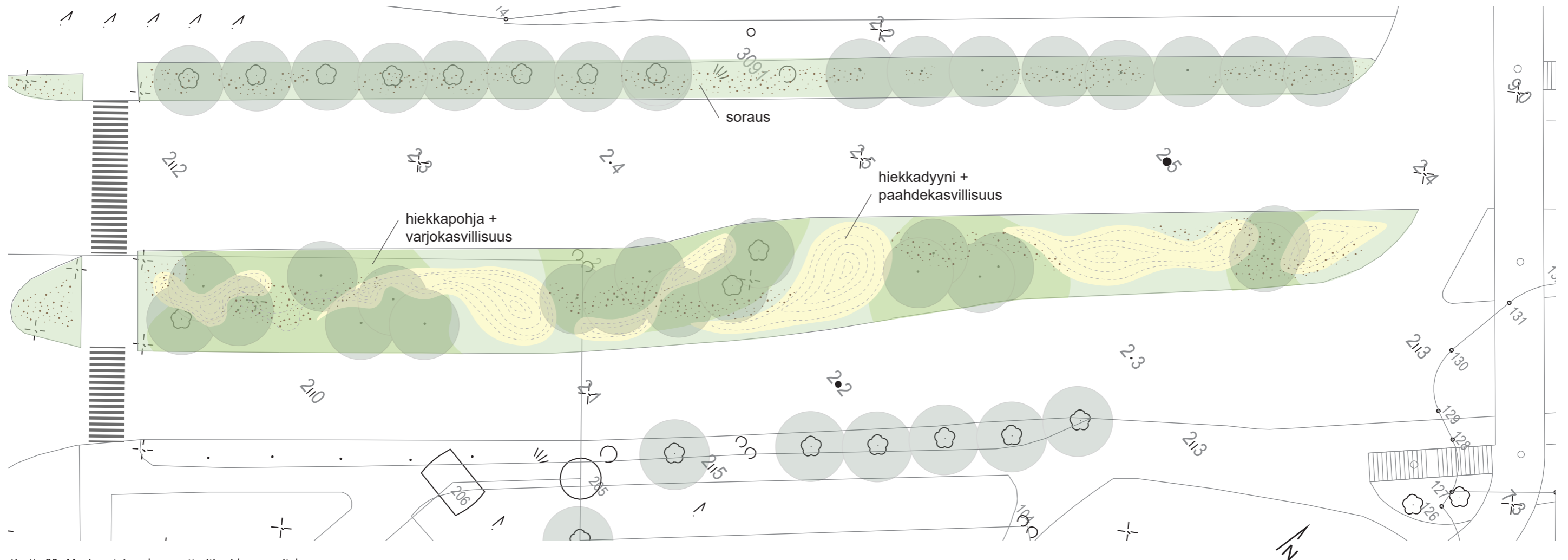
Actae spp	kimikit
Alchemilla spp	reunuspöimulehti
Anemone nemorosa	valkovuokot
Brunnera macrophylla	rotkolemmikki
Carex flacca / spp	vahasara
Dicentra formosa	kesäpikkusydän
Epimedium spp	varjohiipat
Galium odoratum	tuoksumatara
Geum spp.	kellukat
Lathyrus vernus	kevätlinnunherne
Paeonia anomala	kuolanpioni
Phlox stolonifera	rönsyleimu
Primula spp	esikot
Pulmonaria spp	imikät
Sanguisorba spp	luppiot
Saponaria officinalis	suopayrtti
Thalicum spp	ängelmät

Ehdotuksia käytettäviksi kasvilajeiksi

Allium schoenoprasum
 Achillea millefolium
 Antennaria dioica
 Armeria maritima
 Echium vulgare
 Galium verum
 Knautia arvensis
 Leymus arenarius
 Origanum vulgare
 Silene vulgaris
 Thymus praecox
 Thymus serpyllum
 Trifolium arvense
 Viscaria vulgaris
 Viola tricolor

ruoholaukka
 siiankärsämä
 kissankäpälä
 rantalaukkaneilikka
 neidonkieli
 keltamatarä
 ketoruusu-ruoho
 rantavehniä
 mäkimeirami
 nurmikohokki
 harmaa-ajuruoho
 kangasajuruoho
 jänönapila
 mäkitervakko
 keto-orvokki

Kartta 20 - Monimuotoisuuden moottoritien ideasuunnitelma

4.5 Lajivalikoima

Kohteiden yhteydessä mainitut lajiluettelot on tarkoitettu suuntaa-antaviksi, eikä tarkoitus ole rajata lajipalettia vain mainittuihin lajeihin, vaan tarjota esimerkkejä minkälaista kasvillisuutta voidaan käyttää.

Kasvillisuussuunnitelmaa tehdessä kasvupaikkavaatimukset ja niihin sopivat lajit tulee arvioida aina tapauskohtaisesti, jotta voidaan saavuttaa mahdollisimman kestävä ja pitkäikäinen kokonaisuus.

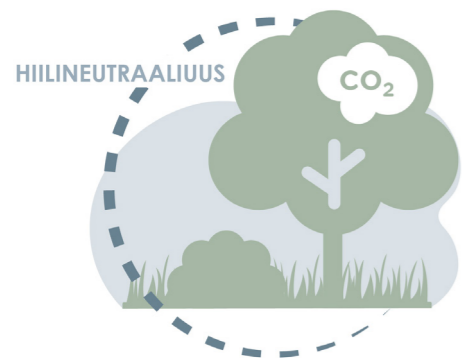
Raportin liitteistä löytyy laajempi lajiluettelo, joka sisältää eri kasvuympäristöihin sopeutuneita lajeja, joita voidaan soveltaa myös neljän esimerkkikohteen ulkopuolella. Luettelo on merkitty myös tietoa lajien kukinnasta/pölyttäjäystävällisyydestä, siitä, onko lajit kotimaisia luonnonlajeja ja onko kyseessä katualueelle sopivaksi tiedetty laji, sekä muita huomioita.

Esimerkkikohteiden kasviluettelot on koottu ajatuksella, että perenna-alueet istutetaan dynaamisen kasvillisuussuunnittelun periaatteita käyttäen. Dynaamiset istutukset tarvitsevat vaikiintumisensa jälkeen vähemmän hoitoa tavallisiin perennaistutuksiin verrattuna. Kaupungilla on myös kokemusta aiemmin toteutuneista dynaamisista istutuksista.

Dynaamisen kasvillisuuden periaatteet:

- Dynaamiseksi suunnitellut istutukset kehittyvät tehostetun alkuhoidon jälkeen niin, että eri kasvilajit toimivat vuorovaikutuksessa keskenään ja lajien määrälliset suhteet muuttuvat vähitellen; kasvit voivat siirtyä perenna-alueella paikasta toiseen. Ajan myötä kasvupaikalle parhaiten soveltuvat lajit tulevat syrjäyttämään heikompia lajeja. Tätä luontaista kehitystä voidaan ohjaila.
- Suunnitteluvaiheessa kasvilajit jaetaan tyypillisesti kolmeen eri ryhmään: maanpeitteros (n. 50 %), sesonkikerros (25-40%), rakennekerros (10-25%), jolloin pystytään huomioimaan kullekin kasvilajille tyypillinen kasvutapa.
- Dynaamisille istutussuunnitelmille on tyypillistä, että alueelle on määritelty useita kuvioita, joissa lajit, lajisuhteet ja määrät vaihtelevat mm. kasvuolosuhteiden ja monimuotoisuuden turvaamisen takia.
- Perenna-alueet istutetaan vaihtelevalla 3-5 kasvilajin ryhmän sekaistutus-kuviolla, jossa yleisvaikutelma on yhtenäinen, lajisuhteet ja määrät suhteellisen tasaisesti. Rakennekerroksen kasveja harvoin istutetaan vierekkäin niiden suuren koon vuoksi ja väliin olisi hyvä jättää pari maanpeitteroksen kasvia.
- Taimet istutetaan perinteisiä perenna-istutuksia tavanomaista tiiviimpään n. 10kpl/m².
- Dynaamiset istutukset vaativat ensimmäisinä vuosina tavanomaista intensiivisempää ja asiantuntevaa hoitoa, mutta tämän jälkeen hoidontarve vähenee, kun perennat ovat kasvaneet täyteen mittaansa. On suositeltavaa että suunnittelukohteeseen tehdään lajistolle räätälöity erillinen hoitosuunnitelma.

5 Kestävän kehityksen näkökulmat

Hiilineutraaliuus

Hiilen sidonta ja hiilivarastojen lisääminen, esimerkiksi kasvillisuuspeitteiset hulevesiuomat.

Huomioidaan suunnitteluratkaisuissa elinkaari-vaikutukset, esim. varmistamalla uusien istutettavien katupuiden sijaintien toimivuus pitkällä aikatahtimella.

Käytetään katualueilla köynnösistutuksia, dynaamisia perennoja, monilajisia pensasistutuksia sekä istutuslaatikoita niillä alueilla, joihin ei ole mahdollista istuttaa puita.

Luonnon monimuotoisuus

Nykyisen kasvillisuuden säilyttäminen ja huomiointi.

Elinympäristöjen vahvistaminen kerroksellisella kasvillisuudella.

Viheralueiden linkittyneisyyden ja ekologisten verkostojen tukeminen.

Puurivien istuttaminen.

Kukkiva kasvillisuus kaupunkipölyttäjiä.

Elinvoimaisuus ja sopeutuminen

Tuetaan kaupunkitilojen sopeutumiskykyä sääntäjä-ilmioihin vettä läpäisevien pintojen lisäämisellä.

Melu-, pöly-, ja värinävaikutusten sekä hengitysilman päästöjen vähentäminen monikerroksisen kasvillisuuden avulla.

Pienilmaston säätely kaupunkivihreällä.

Resurssitehokkuus ja kiertotalous

Niityn suosiminen nurmikon sijaan (monimuotoisuus ja hoidon tarve).

Avoimien pintavesijärjestelmien suosiminen; huoltovapaus.

Pyritään ohjaamaan hulevesiä kasvillisuuden käyttöön.

Huomioidaan nykyisten kasvualustojen kierrätys ja mahdollinen hyötykäyttö.

Helppohoitoisuus (köynnökset, heinät ja pensaat).

Olemassa olevan infran hyödyntäminen.

Sosiaalisuus

Maisema- ja kulttuuriarvojen huomiointi sekä ympäristön symbolisten ja henkisten arvojen korostaminen kasvillisuuden avulla.

Suunnitellaan esteettistä ja viihtyisää kaupunkiympäristöä, panostetaan kevyen liikenteen solmukohtien, kuten Kallion kirkon edustan ja Sörnäisten rantatien viihtyisyyteen.

Tuetaan kasvillisuuden avulla sensorisesti miellyttävien ja turvallisten katutilojen luomista kevyelle liikenteelle.

Tuetaan viheralueiden toimimista sosiaalisina kohtaamispaikkoina ja hyvinvoinnin lähteenä

edistämällä oleskelumahdollisuuksia viheralueilla.

Huomioidaan viheralueiden esteettömyys, jotta ne ovat kaikille saavutettavia.

Huomioidaan kasvillisuuden sijoittelussa ja kasvilajivalinnoissa avoimuus ja näkyvyys alueiden turvallisuuden tunteen lisäämiseksi.

6 Jatkosuositukset kootusti

Helsingin kaupunkikohteiden viherryttämisessä tulisi hyödyntää neljää viherryttämisen näkökulmaa: 1) kadunvarsien pysäköintipaikkojen muuttamista istutetuiksi alueiksi, 2) kevyen liikenteen väylien ja aukoiden kerroksellista viherryttämistä, 3) kevyen liikenteen väylien ja aukoiden viherryttämistä matalan kasvillisuuden avulla ja 4) väliaikaisen kasvillisuuden lisäämistä.

Kasvillisuusvalinnoissa tulisi pyrkiä suosimaan kotimaisia lajeja ja huomioimaan ratkaisujen hiilijalanjälki viherelementtien koko elinkaaren ajalta (erityishuomiona ratkaisujen hoidon- ja ylläpidon optimoinnin näkökulmat).

Kohteiden kehittämisessä tulee aina huomioida liikennejärjestelyiden toimivuus (kääntymistilat, sisäänajopaikkojen toimivuudet, mahdolliset liikenteen katvealueet, pysäköintipaikkojen määrä, ajoyhteyksien toimivuus jne.). Viherkonseptin kehitystoimenpide-esityksen kohteista Töysänkadun, Elimäenkadun, Kuuskulman, Kangasalantien ja Euran tien sekä Neljännen linjan viherrystoteutusten yhteydessä on tarpeellista tehdä erilliset tarkastelut edellä mainituista näkökulmista.

Kadunvarsien pysäköintipaikkojen muuttaminen istutetuiksi alueiksi

Toimenpiteet sisältävät vettäläpäisevän

pinnan, pensaiden, köynnösten, puiden ja muiden viherelementtien hyödyntämistä poistetuilla pysäköintipaikoilla. Kadunvarsiparkkien muuttamista viheralueiksi tullaan pilotoimaan Helsingin kaupungin kadunvarsipaikkojen muuttaminen katuvihreiksi -hankkeessa. Potentiaalisia jatkokehittämisen kohteita ovat Neljäs linja, Kangasalantie ja Euran tie.

Kevyen liikenteen väylien ja aukoiden kerroksellinen viherryttäminen

Kerroksellista viherryttämistä voidaan toteuttaa vettäläpäisevän pinnan, kasvi- peitteisten hulevesiuomien, viherkattojen, pensaiden, köynnösten, puiden ja muiden viherelementtien lisäämisellä. Kerroksellisessa viherryttämisessä on kuitenkin huomioitava, ettei alueille muodostu viherryttämisen myötä katvesopukoita, joista syntyy kohteeseen epäsiisteyttä, turvattomuutta tai rauhatomuutta.

Kevyen liikenteen väylien ja aukoiden viherryttäminen matalan kasvillisuuden avulla

Tiiviisti rakennetuissa kaupunkitiloissa on usein tärkeää säilyttää avoimia näkymälinjoja liikenneturvallisuuden takaamiseksi. Viherryttämistä kaipaavissa paikoissa, joissa tulee säilyttää avoimet

näkymälinjat, voidaan hyödyntää vettä läpäiseviä pintoja, kuten nurmia ja niittyjä sekä kasvillisuuspeitteisiä hulevesiuomia.

Väliaikaisen kasvillisuuden lisääminen

Kaupunkitilassa tapahtuu jatkuvasti kehittämistä. Kehittäminen on kuitenkin usein pitkäjänteistä, minkä vuoksi monet kohteet odottavat jopa vuosia kehitystoimenpiteiden toteutumista. Kaupunkien viherakenteen kehittämisessä tulisi huomioida entistä enemmän kaupunkien muuttuva tila ja muutosten hitaus hyödyttämällä väliaikaista kasvillisuutta. Kestävän väliaikaisen kasvillisuuden lisäämisessä tulisi suosia erityisesti niittyä ja siirreltäviä viherelementtejä.

Neljän edellä mainitun viherryttämistavan lisäksi kaupunkiympäristöjä saadaan elävöitettyä moninaisilla muillakin luontopohjaisilla ”bonusratkaisuilla”, kuten liikuteltavilla istutusalttailta, taloyhtiön ja asukkaiden osallistamisella kaupunkien viherryttämiseen, korttelipuutarhuri- ja puistokummitoiminnalla, lahopuuaiheilla, linnunpötyillä ja hyönteishotelleilla. Hulevesiratkaisuilla, kuten sadepuutarhoilla, kadunvarsien hule-aiheilla, hulevesien johtamisella kasvillisuusalueille, lyhytaikaisella viivytteisellä sekä padoilla ja pengeryksillä on myös suuri merkitys kaupunkiympäristöjen ekosysteemipalveluiden tuotannossa.

Referenssejä maailmalta

Grey to Green, Sheffield, UK

Grey to Green projekti on Sheffieldin keskustaan tehty laaja katualueen takaisinvaltaus kevyenliikenteen käyttöön. Projekti sijoittuu Sheffieldin keskustan välittömään yhteyteen ja se on toteutettu kahdessa osassa. Vilkasliikenteiseltä kadulta on poistettu kaistoja ja hiljennetty huomattavasti ajonopeutta, jotta kevyelle liikenteelle on saatu muodostettua miellyttävä kulku ja oleskeluympäristö käyttämällä kasvillisuusvyöhykkeitä eri liikennemuotojen välissä.

Grey to Green on myös SUDS-projekti, joten ajoradalta ja kevyenliikenteenväyliltä vedet ohjautuvat suoraan istutuspainanteisiin. Imeyttävät painanteet ovat paikoitellen kapeuteensa nähden syviä eikä matalan nopeuden kadulla ole käytetty reunakiviä hulevesien esteettömän kulun takaamiseksi. Kaltevilla pinnoilla veden virtausta painanteissa on hidastettu terassoinneilla.

Klimatkvarte Østerbro, Kööpenhamina, Tanska

Klimakvarter on kantakaupungin alueelle rakennettu hulevesijärjestelmien verkosto, joka on suunniteltu vähentämään alueen tulvimista. Kadunvarsille on rakennettu kasvillisuuspeitteisiä hulevesipainanteita sekä pieniä puistoja, joissa on isompia ”altaita” tulvahuippujen varalta. Klimakvarter on kasvillisuudeltaan puu- ja pensaspainotteinen ja ruohovartista kasvillisuutta on melko niukasti.

Kapeilla kasvikaistoilla on sekoitettu runsaasti eri lajeja ja istutustiheydet ovat selvästi tavallista tiheimmät, luoden vaihtelevia tekstuureita.

Skt. Kjelds Pladsin metsäinen liikenneympyrä on lajikirjoltaan laaja ja pitää sisällään isoksi kasvavia puita ja pensaita. Näiden seassa on nurmialueita oleskeluun sekä joitain ruohovartisia lajeja puiden ja pensaiden alla. Liikenneympyrän reunoille mahtuu myös penkkejä ja puistokäytäviä oleskelua varten.

Lähteet

Helsingin kaupunki. 2022. Kallion, Alppiharjun ja Sörnäisen yleisten alueiden suunnitelma 2022-2031. Suunnitelmaselostus. Kaupunkiympäristön julkaisuja 2022:18. (Näkymä Oy).

Helsingin kaupunki. 2021. Kallion kävely-ympäristön laatu. Selvitys (Ramboll & Inaro).

Vallilan toimitila-alueen liikenneselvitys ja kävely-ympäristön laatu. 2021. Selvitys. (Ramboll & Inaro).

Helsingin kaupunki. 2019. Helsingin Merellinen Strategia 2030. Helsingin kaupunginkanslia, Elinkeino-osasto.

Helsingin kaupunki Kaupunkisuunnitteluvirasto. 2016. Helsingin viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelma VISTRA osa II. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston asemakaavaosaston selvityksiä.

Kuvalähteet

Kuvat Ramboll Finland, jollei muuten mainittu.

Kuvat 18-20; 23-36; Inka Andelin
Kuvat 21,22; © SLA / Mikkel Eye

